Ч. 342 (13.541). Львів, середа 27. грудня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Більшовики проти українського націоналізму.

У промові, виголошеній на відкритті центрального виконного комітету Рад. України в Харкові, голова *Петровський* заатакував гостро українських націоналістів, стверджуючи, що „діяльність тих організацій оживилася в хвилиною, коли в Німеччині обняли владу фашисти, особливо наслідком виступів Розенберґа і Гуґенберґа, які отверто проголосили програму протирадянської військової інтервенції, що має на меті перш усього відорвати Україну від СРСР". Активізації націоналістичних елементів на Україні сприяє, на думку промовця, також японська акція на Далекім Сході.

Накінець промовець підкреслив мирні тенденції радянської політики, вказуючи на „щиру співпрацю задля взаїмного збліження між СРСР і Туреччиною, Францією, Америкою та Польщею", і заявив, що „Україна творить нерозірвальну цілість СРСР. Якщо німецькі фашисти або японські імперіялісти хотять війни або імперіялістичних анексій, нехай добре розважать, з яким вогнем задумують гратись".

Голова ради народніх комісарів *Чубар* присвятив теж багато уваги „фашистівським провокаціям, що мають на меті ударити Рад. Україну і вірірвати її від СРСР".

„Ізвестія" принесли статтю віцепреміра Рад. України *Войцеховського*, що заповідає дальшу, якнайгострішу боротьбу з українським націоналізмом.

Оправданий запит.

НЮ ЙОРК, 10. грудня. (Вл. кор.). В газеті „Ню Йорк Сан" появився допис якогось читача такого змісту: „Чи багато читачів завважало, що властиве імя Літвінова є Фінкельштайн, імя Троцького Бронштайн, а пан Джуґашвілі назвав себе Сталіном? Коли в часі передреволюційнім такі прибрані назвища були конечністю, то яка конечність тепер стидатися свого справжнього імени?

Побіч того допису подана дуже цікава розмова Літвінова зі своєю жінкою, про яку писали зараз після заключення умови з Америкою. Цю телефонічну розмову передає „Сан" у такий спосіб:

— Літвінов з Вашинґтону: „Гальо, дорогенька, це Максим". — Пані Літвінов з Москви: „Гальо, хто то такий?" — Літвінов з Вашинґтону: „То я, Макс, Макс з Вашинґтону". — Пані Літвінов: „О, як маєшся, мій дорогий?" — Літв.: „Що?" — Пані Літвінов: „Гальо, дорогий, де ти?" — Літв.: „Я у Вашинґтоні, дорога". — Пані Літв.: „Хто такий?" — Літв.: „Говори поволіше! Я кажу, що пан і пані Рузвельт дуже жалують, що ти не приїхала зі мною". — Пані Літв.: „Це гарно. Як мається Міша?" — Літв.: „Хто?" — Пані Літв: „Я питаюсь, як мається Міша?" — Літв.: „Я не знаю, він чейже з тобою". — Пані Літв.: „Так, це правда, він хоче говорити з тобою". — Літв.: „Гальо, Міша". — Міша: „Гальо, папа, хто то говорить?" — Мала перерва, потім пані Літвінов: „Це був Міша; він хотів сказати кілька слів до тебе. Чи ти здоров?" — Літв.: Так, а чи Міша здоров?" — Пані Літвінов: „Яке число телефону ви хочете?" і т. д.

Новини в українській радіо-програмі в Америці.

НЮЙОРК, 10. грудня (Вл. кор.). Радіопрограма базару „Сурма" в Нюйорку з мин. неділі зазначилася важною новістю, а саме виступом смичкової орхестри проф. Мих. Гайворонського, зложеної з 32 молодих членів та учнів. Орхестра відограла дві збірки українських мельодій по 15 мінут, отже був це справжній концерт. Між відограними точками були деякі нові композиції М. Гайворонського, як ось „Дума про двох повішених", складена віршом на лад історичних народніх дум. Було ще тенорове сольо гром. Теодора Свистуна з Філядельфії в супроводі орхестри. Крім цього соля співав ще збірно діточий хор, що грає в орхестрі. Хто лише слухав продукцій орхестри, завважав, що це зовсім поважний і добре зіграний ансамбль, який може вже в недалекій будуччині заповнити прогалину в нашому артистичному житті, тобто перетворитися в симфонічну орхестру.

Радянський жест для заграниці.

ХАРБІН, УПС. В ночі на 12. грудня ц. р. радянська радіостація розголосила таку сензаційну постанову ЦК ВКП, що торкається виключно населення Далекого Сходу: 1) Звільнити з 1. січня від обовязкового постачання державі зернових культур та рижу — колхози та колхозників на протяг 10 літ, та одноособників на пять літ; 2) звільнити з 1. січня в червоноармійському, радянському та ольгінському районам Приморщини, комсомольському, верхнеузинському, охотсько-елінському, карякському і чукотському районах сахалінської та камчатської округи від обовязкового постачання державі мяса, картоплі, сонішників, вовни, молока та масла а рівнож від обовязків постачати для держави лен — колхози та колхозники на десять літ, а одноособники на пять літ; 3) зменшити з 1. січня на протяг десяти літ колхозам й колхозникам Приморщини в районах, що не зазначені під 2) та в Амурщині по биро-біджанському та пригородному районах обовязкове постачання тих самих продуктів а крім того сої, овочів і лену на 50 проц.; 4) збільшити на 30 проц. ціни на рибу сирець, що постачається державі на території цілого Далекого Східнього Краю; 5) підвищити по цілому далекосхідному краю заробітну платню в такому розмірі: а) робітникам та інжинірно-технічному персоналові техно-промислових й вугле-промислових підприємств на 30 проц.; б) робітникам та інжинір.-технічному персоналові фабрик транспорту, звязку, промислу як рівнож учителям політосвіт. робітникам медперсоналу, агрономам, ветеринарам агро-технікам й землемірам на 20 проц.; в) працівникам установ на 10 проц. 6) збільшити утримання персонального складу військ розташованих на Д. Сході: а) червоноармійцям й молодшим командирам на 50 проц.; б) старшинам середньому й старшому складу 20 проц. Підписано: Молотов й Сталін.

Помилково булоб думати, що декрет видано для добра населення, бо досі радвлада витягла все, що могла від селян Далекого Сходу. Підвищення платні на 50 проц. не ратує ситуації в той час, коли ціни піднялись на 200—300 проц., а звільнення корякського й чукотського, як рівнож і охотсько-елинського від постачання сонішників, масла та лену надається хіба тільки для Еріо.

Манджурія унезалежнюється від більшовиків.

ХАРБІН, УПС. 15. грудня відкрито нову залізницю, що лучить Харбін з Лафов, стацією ґірін-духунської лінії, яка доходить до морського берега в корейському порті Расін. Тим способом звязано Харбін новою залізницею з корейським морем, наслідком чого манджурська держава цілковито унезалежнюється від залізниці, на якій мали досі великий вплив більшовики.

Центр міжнародньої небезпеки для Москви — на Україні!

Ліквідація революційних здобутків України та національний московський шовінізм як засоби велико-державницького імперіялізму.

Після ліквідації царистично-містичної „російської місії" в Европі, з моментом визволення західних славян, завалився царизм. Тоді московські більшовики видумали „визволення пролетаріяту", як нову світову російську місію. Однак після здушення більшовицьких революцій в Мадярщині, Баварії тощо, мусіли більшовики лишити в спокою і пролетаріят в Европі. Російська експанзія зупинена на Заході, звернулася на Схід. Експанзії на Далекому Сході підпорядкував Ленін усю внутрішню совітську політику. В інтимному „Щоденнику" пише він під датою 31. грудня 1922 р.: „Булоб недопускальним опортунізмом, колиб ми напередодні виступу Сходу й на початку його пробудження підривали свій авторитет серед нього хочби найменшою брутальністю супроти наших власних іновірців". Нині діставши по носі в Манджурії та в Китаю перестали москалі дбати за цей заповіт великого московського державного імперіяліста. Взяв верх тупий національний шовінізм, вивищений знову до святости великоросійської державної політики.

Чи зачинають уявляти собі москалі катастрофальність проти української концепції політики Сталіна, всупереч політиці Леніна, який хотів колись з тактичних міркувань бодай часово замиритись з Україною, щоби мати вільні руки всюди деінде? Але Сталін вів тоді війну на Україні і хотів побідити. Побідив, але чи не Пирова це побіда? Сьогодні Україна, замісць при розумній московській політиці бути брамою Сходу до Европи, є випадовою брамою Европи проти Москви. І показалося, що з українською колодою на ногах **активної** московської далекосхідної політики не можна робити! Тому торік логічно прийшла ліквідація і ленінської далекосхідної політики в інтерпретації „захопленого адміністратора", — як називає Сталіна Ленін у томуж „Щоденнику".

І от „похапливість та адміністраторське захоплення Сталіна" (Ленін) з лютою накидається на Україну. Десять місяців іде її своєрідна „плянифікація". Сьогодні, устами обмосковлених малоросів, бо **вже нема ні одного українця, якомуб можна було поручити цю ганебну ролю**, говорить Сталін, до самих малоросів, бож годі до українського народу казати про хрестовий похід „проти українського націоналізму на Україні". Недармож признається Косіор: „У звязку з рішучою боротьбою, яку партія розгорнула проти українських націоналістів, ухильників

ступників, та 5 членів Розємчого Суду, 10) Ухвала про висоту членської вкладки, і 11) Евентуалія.

На внесок п. В. Янова рішено перевести окремо дискусію над звітами (після 4 точки) й окремо над рефератами та щоби після звітів вибрано відразу Комісію-Матку.

На внесок *д-ра Корнила Трояна* рішено не відчитувати протоколу останнього Зїзду, лише вибрати Провірну Комісію. Окремо вибрано комісію внесків. Увійшли туди: *д-р Ник. Гірняк, Іван Герасимович, п-ні Федорчак, о. Ковалюк* (проти нього голосували радикали й націоналісти) і *п. Яр. Старух.*

В імені Контрольної Комісії *п. Гебус* склав фінансовий звіт, з якого виходить, що недобір Т-а по день 31. 8. ц. р. дійшов до суми *111.991.06 зол.* По нинішній день невплачені платні дійшли до суми *32.825 зол.* Головною причиною поганого стану фінансів „Р. Ш.“ є упадок жертвенности Америки. Промовець піддає ідею внутрішньої позички. Контрольна Комісія у складі пп. *Івана Филиповича, Гебуса, Лазорка й Стернюка* зголошує дати Гол. Управі абсолюторію. П. *Андрій Гасцький*, як член Контр. Комісії, що не брав участи в засіданні, до повищого внеску не прилучується. (Зазначуємо, що докладне звідомлення Головної Управи „Р. Ш.“ за час від 1. 11. 1932. до 31. 8.. 1933., як також докладний фінансовий звіт Контрольної Комісії — поданий у ч. 23.—24. часопису „Рідна Школа“ з 15. ц. м.).

Дискусія велася одночасно над друкованим звітом Головної Управи й Контрольної Комісії.

В. Янів: Рідна Школа, що мусить пристосовуватися до державних законів, розпорядків і контролі, а втримувана грішми укр. народу, може стати напрямком навчання нерідного. З цього не виходить, що не треба Р. Ш. (В тому моменті делегат влади звертає увагу, щоб не втягати до дискусії моментів політичних). Бувають одиничні випадки приймання до Р. Ш. неукраїнських учительських сил. З признанням каже про позашкільну діяльність Р. Ш., але закидує їй брак організованости. Піддає думку організувати курси для вчительства Р. Ш. Чинник урядовців у централі Р. Ш. перемагає громадський чинник Головної Управи зі школою для Т-ва. Непотрібно витрачено стільки грошей і енергії на т. зв. шкільні плебісцити. Через розріст бюрократії Р. Ш. костеніє. Урядовці Р. Ш. бувають навіть нечемні супроти сторін учителів. Потрібний конгрес Р. Ш.

Д-р І. Новодворський: Буджет Р. Ш. нереальний. Старий недобір і довги такі величезні, що не вільно допускати до нових недоборів. Адміністраційні видатки (52.360.27) — величезні. Зокрема велйканська рубрика канцелярійного персоналу (31.240.54). Буджет Гол. Управи мусить бути звужений. До фахової діяльности Р. Ш. не можна зараховувати напр. заслуг Союзу Українок (куховарські курси).

Б. Кравців: У звіті нема списку довгів. Зокрема існують величезні довги Кружків, про які Заг. Зїзд повинен теж знати. Ненормальне явище, що вчителі-чужинці у школах Р. Ш. дістають вищу платню від українських сил.

Д-р Бурко: Середні школи Р. Ш. не можуть бути фінансово самовистарчальні і тому не слід покликуватися на самовистарчальність, бо це фікція, підтримувана голодовими платнями вчителів (90—130 зол.). Батьки дітей, що ходять до Р. Ш., часто не почуваються до обовязку підтримувати власну школу, колиж мова йде про чужу школу — то наші батьки супроти неї завжди дуже солідні! Це вже проблема характеру. Завданням Кружків Р.Ш. є не лише виховувати дітей, але передовсім батьків-громадян, які не виконують своїх зобовязань супроти Рідної Школи.

І. Кіндратів: Звіт промовчав загальну ситуацію українського вчительства. Промовець порушує питання утраквізації, плебісциту і шкільного страйку. Коли починає говорити про потребу боротьби „працюючих мас“ під проводом кружків Р. Ш. — голова Зборів, на домагання представника влади, відбирає йому голос.

Проф. Ластовецький підкреслює величезну роботу Повітового Союзу Кружків у Львові. У звіті замало сказано про краєві кружки й школи, а забагато про Львів, так, що можна мати враження, наче це не звіт цілої Рідної Школи, а лише його львівських станиць.

М. Новак: У дискусії слідно складання надто односторонньо вини на Гол. Управу та висловлювання вчительства. Вчительство у великій мірі само собі винувате, бо поза загальними становими організаціями не створило організації Рідної Школи. Плебісцитів не можна легковажити, бо вони зупиняють процес польонізації всіх народніх шкіл.

І. Крушельницький спростовує, що вчительство приватних шкіл має свою організацію, але саме вчительство місцевости передмовця (п. Новака), Коломийщини, цією справою зовсім не цікавиться і на дотичні листи не відповідає. — При обнижці платні треба мати на увазі персональні кваліфікації і мінімум екзистенції.

М. Рій: Звязок Гол. Управи з краєм за слабий. Скількість поїздок делегатів Гол. Управи дуже мала.

П. Олексин — зголосив писемну резолюцію.

Г. Старух — Гол. Управа не виконала резолюцій прийнятих Заг. Зїздом мин. року, напр. про рідношкільний педагогічний конгрес. Хай цьогорічні резолюції знову не залишаться на папері. Є випадки, що директори шкіл Р. Ш. посилають своїх дітей до польських шкіл (Самбір). Далі промовець атакує особу гол. інспектора Р. Ш. п. Кузьмовича в такий непристойний спосіб, що голова перериває йому. **Пос. Д. Великанович** окремо реагує на напад на високозаслуженого рідношкільного діяча п. Кузьмовича і перепрошує його екс президіо.

Д-р Скорик, директор гімназії Р. Ш. у Самборі зачеплений попереднім промовцем, стверджує, що має двоє нелітніх дітей, які ще взагалі до ніякої школи не ходять.

Проф. Біленький. Ліквідація Видавничого Фонду є великим лихом. Діти зі шкіл РШ. мусять мати окрему рідну книжку, інакше зредаговану. Треба повести акцію масового основування бурс. Бурси — це одна зі змінених метод громадсько-виховавчої праці, пристосованих до змінених умовин національного життя.

І. Корчинський: Від членства у Кружках РШ. відмовляються чільні громадяни, м. і. священики, напр. у Пов. Кружку РШ. у Галичі є лише 2 священики. Інтелігенти власною поведінкою деморалізують селян. Станиславівський Ординаріят заборонив переводити збірки на Рідну Школу.

О. кан. Навроцький спростовує, що в усіх епархіях існує звичай, підтриманий розпорядженнями, що збірки ведені по церквах, переходять крізь духовне зверхництво, яке від себе передає збірку Рідній Школі. Це звичайна формальність.

Ст. Чепіль: На 200.000 чеків повертають до Головної Управи лише три-чотири тисячі виповнених чеків. Треба офіціяльно, згори, від Гол. Управи накладати на членів усіх Кружків надзвичайний податок.

Романюк критикує масове перенесення учителів і вчительок без відома Гол. Управи. Потурається недостойним виступам деяких учителів, напр. Микстеєві. Самбірський рідношкільник, що посилає свої діти до польської школи, це п. Галущинський. Промовець не є вдоволений з демократичного принципу, що обовязує на засіданнях Головної Управи.

Проф. І. Крушельницький вияснює, що справа п. Микитея була предметом докладного розгляду ріжних чинників.

Л. Ясінчук від Гол. Управи РШ. дає пояснення до фінансового звіту. Головною причиною ріжних недостач в ньому — це технічний брак місця у часописі, наслідком чого треба було ріжні рубрики скреслювати. Знижка платень вчителям і службовикам іде завжди рівномірно. Істнування поодиноких шкіл залежить у ще більшій мірі, ніж від жертвенности членів Кружка, — від фреквенції дітей. — Податок, накладений на Кружки, не приносить користи.

На внесок Провірної Комісії *(п. Даниша)* прийнято до відома протокол попереднього Зїзду.

Інспектор „Р. Ш.“ В. Кузьмович відповідає на ріжні заміти, піднесені в дискусії. На місце чужонаціональних сил принято 26 українських сил. Рідношкільного конгресу не можна скликувати без попереднього переведення повної підготовки. Нині він ще передчасний. Щодо закидів особистого характеру — промовець просить всіх, хто тут має якінебудь сумніви, звернутися до нього безпосередньо, а він уможливить всім опонентам справу всесторонньо перевірити. Заміти п. Романюка є дуже дивні, бо п. Романюк не може жалітися, щоби колинебудь Гол. Управа переходила до денного порядку над його замітами. Неправдою є, наче би бодай в одному випадку промовець, як інспектор „Р. Ш.“, кермувався іншими мотивами, як лише кваліфікації вчителя.

Внесок на абсолюторію уступаючій Головній Управі Зїзд приняв одноголосно.

До *Комісії-Матки* ввійшли такі особи: *1) о. Щербанюк* (Рогатин), *2) дир. Домбровський, 3) Гасцький, 4) п-ні Дорошенко, 5) Новак, 6) Глушко, 7) д-р Коновалець, 8) студ. Волошин, 9) Скоплякова.*

На цьому Зїзд перервано на пів години.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 27. ГРУДНЯ 1933.

МЕРДЖОРІ ШАРП.

ВИРЯТУВАВСЯ.

— Чи можу ще чимось служити, пане?

— Ні, Бейтс. Можете на нас не чекати і йти спати. Я сам зачиню двері за паном Канінгтемом — відповів господар дому Шерард. Він вернувся після нудної премієри до хати зі своїм другом і кинув задоволений погляд по своїй кімнаті. Вогонь горів у ватрані, завіски були спущені, на столі стояла закуска, віскі, папіроси та сірники.

Льокай поклонився і вийшов.

Канінгтем узяв сендвіча і сказав з усміхом:

— Коли ти, завзятущий старий парубче, одного дня почнеш думати про заповіт, не забудь і про мене. Скажи тоді свому льокаєві так: „Дорогий Бейтсе! Коли я вмру, підіть від мене просто до пана Канінгтема: там буде вам ще краще, як у мене. Багато вільного часу і ніяких жіночих візит. І залишіться в нього так довго, доки не зустрінемось усі знову в найстаршому та найкращому клюбі...“ Не забудеш, приятелю, га?

Шерард зітхнув:

— Старі египтяни мали неодин розумний звичай. Забирали зі собою весь свій домашній штаб...

— Мені цілого штабу не треба. Бейтс вистачив би мені. Я вже питався тебе раз, де ти найшов його?

— На Атлантійському океані. Це не звичайна собі історія. Пригадуєш собі, як недовго після скінчення війни потонула „Монтенегрія“? Це був один із найбільше люксусових пароплавів. Спис його гостей — був чимсь у роді лісти т. зв. вищих десяти тисяч. Між цією сметанкою находився теж бостонський міліярдер Шуйлер-Бравн, що займав половину першого поверха і якого ніхто не бачив. „Монтенегрія“ наїхала на міну і тільки сорок осіб спаслося, я між ними.

Шерард узяв папіроску. Навіть після десяти літ спомин про те, як людина тонула на морі, не належить до приємних.

— На рятунковім човні, що витягнуло мене, були самі мущини. Між ними пізнав я тільки одного, з яким познайомився на кораблі — великого маляра. Інших може був би пізнав у кімнаті, але не можеш уявити собі, як катастрофа на морі зміняє людей. Над ранком виловив я з моря ще одного маленького чоловічка. Він був ледви живий, але ми його відрятували.

Шерард спитав хвилину пізніше:

— Чи ти бачив коли Атлянтійський океан з човна?

Його приятель заперечив головою; він не знав таких пригод.

— Шкода, подиву гідний вид. Довгі морські гори оточують тебе: вони здебільша сталево-сірі, але при сході та заході сонця, грають неймовірними барвами. Маляр божеволів від вражіння. Він малював двацять літ морські краєвиди і аж тепер побачив, як вони повинні виглядати. Він довго захоплювався комбінаціями колірів, мало не осліп. Я, щоби прогнати від себе важкі думи, уявляв собі, що сиджу у своїй льондонській кімнаті і кілька годин складав ріжні пляни подорожі омнібусами та спис страв, які замовлю собі в клюбі. Десь пополудні почув я біля себе якийсь шелест і глибокий голос: „Вибачте пане, чи ви не потрібуєте випадково, камердинера?“ Цей запит так добре відповідав мому настроєві, що я й не здивувався. Коли я оглянувся побачив, що за мною стоїть саме той чоловічок, якого я вранці витягнув, наче рибку, з морських хвиль. Човен холітався, а той бідачисько стояв прикритий якоюсь шкурою, з легко схиленою головою та спущеними руками, зовсім як справжній камердинер, що вивідується про здоровля свого пана. Ця його поява і його пропозиція були такі безглуздо смішні, що я аж загикнувся і почав настирливо реготатись.

Кенінгтем перебив Шерардові:

— І це був Байтс?

— Так, це був він і непорушно ждав на мою відповідь. Після хвилини скривився чемно і сказав: „Я здаю собі справу з того, що така пора і таке місце зовсім невідповідні, щоби старатись за посаду. Але я не можу гаяти ні хвилини. Я втратив разом із потонулим кораблем усе: своє майно і свою посаду“. Його поведінка була бездоганна і симпатична, але було в ній дещо таке, що легко дратувало. Він мав таку міну, якби хотів сказати, що ми безнадійно блукаємо по океані і що наші надії на спасення зменшуються з кожною хвилиною. Все-ж таки його постава і тон підкреслювали одну характеристичну рису англійців, що звикли в найбільше ненормальних обставинах поводитись нормально. Це було головною причиною, що я поставився до його пропозиції теж у такому самому тоні:

— А хтож був вашим останнім хлібодавцем?

— Пан Гуттон, в повних десять літ. Він був першим секретарем Шуйлера-Бравна і вони... вони оба потонули нині вночі.

(Докінчення буде.)

родів і допускає лиш до незначних його реформ; другий є проти всякої політики союзнонародньої та є за мілітарними союзами; третій, хоч і не підтримуваний великими щоденниками, та сильний серед широких кол громадянства й головно серед молоді, є проти Малої Антанти, яка паралізує політику Франції і стоїть колодою на шляху Франції у її завданнях між великопотужними державами.

В Римі сумніваються, щоби Франція, яка занята тепер політичними трудношами внутрі, дала свою руку нетерпеливим і небезпечним меншим країнам і пресупокійно дала себе вести по шляху, що веде до рисковних позицій. Місце Франції між великими потугами

Мусоліні відважно кинув гасло — зреформувати сучасний Союз Народів, до якого, по реформі, моглиб знову увійти Німеччина, а там і Америка й Японія. Це гасло, що послідовно прямує і проти версайського договору, викликало завзятий опір Франції й Малої Антанти, які захищають Союз Народів таким, яким він є. Як ця палка дипльоматична гра скінчиться? Сторонники Мусолінія вірять, що їх ідея переможе.

М. З.

Конкурс Редакції „Діла“ на пять економічних статтей.

Американський українець фундує премії на пять статтей на тему: „Як створити або розбудувати варстати праці для українців у рідному краю?“

Редакція „Діла“ розписує оцим конкурс на пять економічних статтей на тему: „Як створити або розбудувати варстати праці для українців у рідному краю?“

Статті не можуть мати ніяких історичних оглядів ні соціольоґічних екскурсів а мають держатися точно теми, тобто засовувати плян розбудови варстатів праці.

Статті не можуть бути довші, як на 300 рядків друку розміру стовпців „Діла“.

Статті треба присилати на адресу Редакції „Діла“ до кінця січня 1934 р.

Для оцінки статтей Редакція „Діла“ покликує окреме жюрі, зложене з наших економістів, теоретиків і практиків.

За найкращих пять статтей, які відзначить жюрі, дістануть автори по 5 американських долярів нагороди. Ці статті будуть видруковані на сторінках „Діла“.

*

Пять пятидолярових премій за статті на повищу тему уфундував український бізнесмен зі Злучених Держав Північної Америки *Василь Тихий*. Коли проєкти, подані у статтях, припадуть до вподоби п. Василя Тихого, він має намір підпомагати краєві підприємства, які матимуть вигляди на здійснення його ідеї.

В українські руки.

ХАРБІН УПС. З днем 15. ц. м. звільнено український національний будинок від решти установ ДНП і передано в повне розпорядження української кольонії.

—o—

Мінімум німецьких домагань.

Обмірковуючи становище німецького уряду в останніх дипльоматичних переговорах, „Дер Таг“ підкреслює, що міжнародня конференція з участю Німеччини зможе відбутися аж тоді, як буде признане німецьке домагання рівноправности. Згідно з основою рівноправности Німеччина домагається найперше широкого розброєння, і коли інші держави виконають це домагання, Німеччина готова залишитися розброєною. А що це неможливо осягнути, Німеччина прямує до усунення зачіпної зброї й була би схильна не домагатися відразу повної рівноправности в розбройній ділянці, але обмежитися до т. зв. нормальної зброї під умовиною, що буде знесена тяжка зброя. Одночасно Німеччина мусіла би мати достаточну охорону своїх границь. 300.000 вояків Райхсвери, пише „Дер Таг“, було би незвичайно скромним мінімум німецької оборонної здібности.

—o—

Саймон у Мусолінія.

Римський кореспондент „Журналь де Деба“ повідомляє, що мін. Саймон буде 3. січня принятий Мусолінієм. Зясування становища Німеччини віцемін. Сувічем і Франції Саймоном позволить перевести розмову, сперту на знанні всіх необхідних елементів.

—o—

Нова війна в Китаю.

Із Шанґаю повідомляють, що прибув там генерал Чан-Кай-Шек і обняв команду над армією, що воює з революційною провінцією Фу-Кіян. 35.000 добірного війська перейшло границі того краю. Для піддержання наступу змобілізовано дальші дві дивізії.

На парляментарній арені.

ЗАСІДАННЯ БУДЖЕТОВОЇ КОМІСІЇ СОЙМУ.

Буджет Міністерства Рільництва.

У понеділок дня 18. ц. м. соймова буджетова комісія розглядала буджет Міністерства Рільництва і Земельних Реформ. На засідання явився вперше новий міністер рільництва Наконечніков-Клюковський. Референт буджету пос. Стройновський кинув у своюму рефераті відважну суґестію, що потребою хліборобського життя є наладнати **примусову організацію збуту хліборобських продуктів**, бо дотеперішня вільна торговля хліборобськими продуктами найшлася в хаотичних умовинах і не заспокоює потреб хліборобів. Поза цим заслуговує на увагу ще й друга теза його реферату, а саме, щоби поменшити вируб дерева в державних лісах та заховати його на пні до часу ліпшої конюнктури.

Буджет оборотового фонду земельної реформи реферував пос. Камінський. З його реферату вийшло, що до кінця 1932 р. **скомасовано** в Польщі 2.885.080 га, а від 1. січня до 30. вересня 1933 р. 296.703 господарств, разом 424.124 господарств на 3.151.783 га. Від 1919 р. до 30 вересня 1933 р. **розпарцельовано** 2.166.095 га, поміж 576.724 парцелянтів. У тім державна парцеляція охопила 494.582 га до кінця 1932 р., та 4.103 га в перших 9-х місяцях цього року. Запас землі для дальшої парцеляції буде виносити в дні 1. січня 1934 р. кругло 1.179.000 га.

Перед дискусією забрав слово міністер рільництва, вказуючи, що на крізу в хліборобській продукції зложилися: надвишки вивозу, слаба консумція та недостача капіталових резерв і накреслив програму уряду в боротьбі з цією крізою.

В дискусії промовляв від Українського Клюбу **пос. О. Луцький**.

На основі поважного статистичного матеріялу промовець перевів доказ, що коли велика біда охопила ціле рільництво, то всетаки вона найприкріша на українській території. М. ін. покликувався на офіційну провірку цілого суспільного прибутку в хліборобських господарствах, який уже в 1930 р. виносив у пересічі для дрібних господарств тільки 320 зол., але в станиславівськім воєвідстві тільки 244 зол., а в волинськім 227 зол. Коли пересічний щоденний кошт удержання дорослої особи в цілій Польщі означимо числом 100, тоді для дрібних господарств львівського воєвідства цей кошт виносить тільки 82.5, станиславівського 80,8, а тернопільського тільки 77,5. Річні готівкові видатки на дорослу особу виносять після останніх статистичних даних у дрібних господарствах Поморя 98,69 зол., Познанщини 97,55 зол., в варшавськім воєвідстві 95,84 зол., але в тернопільськім воєвідстві тільки 57,94 зол., у львівськім 52,18, а в станиславівськім вже лиш 49,17 зол. При цьому не треба задурювати себе, що в близькій будучині буде ліпше. Дуже можливо, що ціла світова війна була тільки першим громом, та що правдива буря щойно перед нами. В минулорічній дискусії промовець домагався, щоби ціла господарська державна політика звернулася лицем до села, тепер висуває гасло, що ця політика мусить звернутися лицем до селянина. Є двоякий вихід зі сучасного великого перелому: або вирветься селянина з землі, як її особистого господаря, або цілий будучий лад опреться не тільки на інтересі, але і на цілій ментальности селянина, та на його моральних вартостях. Родова велика земельна власність свою ролю вже відіграла, це напевно вже погасаюче світло. Траґедією селянського світу є, що навіть його діти по здобутті вищої освіти занадто часто попадають у світ чужого собі світогляду. Освітня державна політика, яка саме тепер так дуже утруднює селянським дітям доступ до високих шкіл, є фатальною помилкою.

Відтак обговорив посол Луцький найважніші закони з 1932 і 1933 р., які мають допомогти селянам віддовжитися. У цьому уступі своєї промови підкреслив дуже невистарчаючий вислід праці Розємчих Урядів на Поліссі, та вказав на велику нерівномірність, яка на тлі сучасного законодавства вийшла поміж парцелянтами, що користали з кредиту державних банків і парцелянтами українськими, які з цього кредиту не могли користати. Пос. Луцький домагався окремого закону, який мав би на увазі розумне пола-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 27. ГРУДНЯ 1933.

О. ГАЙДУЧОК.

ДВІ ЛИСТІВКИ.

У мене в хаті сільний воздух, запах гарбованої шкіри й медвежої гаври.

Це листівка від Гриця з Болехова прийшла. Пише він:

— Приїзжайте, бо я купив собі „штахети“ тай покажіть мені, якто на них скрутити вяз.

У таких випадках я все услужний. Дотого ми разом у ґімназії футбол бубнили, потім на [illegible] вправи ходили, на четвертому розі [illegible] я через вікно до нього перся, як у Порто [illegible] в каварні живим його побачив. З радости, що й він італійського вина напється.

Хоч обмаль снігу у лютім 1932 року було, то [illegible] я опинився в переділі вагону. Тьмаке [illegible] тазало там на поета реемігранта з Бразилії. Також спортовець. При + 40° Ц бразилійськими ліс корчував, каву плекав. Ту ділянку [illegible] тому вподобав собі, що не міг присвоїти собі популярного нашого спорту — гнути [illegible].

Стрий нас розділив. В місячну ніч оглядаю околиці, звідки Степенівна в неволю [illegible] (звідси її хист до географії). У Болехові висідаю. Висідаю на тім самім звірі, що то [illegible] УСС перед москалями колись боронили. Звідси „солярі“ майже сорок літ тому заїздили в мої рідні сторони і вигукували „давай соли“. По шість крейцарів „топка“ соли була. Новини зі світа в село привозили. Солярі перевелись уже давненько, а УСС також сходять зі світа.

Услужний (очевидно за гроші) жидок завозить мене до Гриця. Хвалиться цей своїми лещатами. А той, що йому їх продав, на кожнім цьвяшку і реміничку його натягнув. Дарма, що з судлею мав до діла.

Ранком ідемо на науку. Причепилися до саней і робимо шерінґ. Бачу, що мій учень стара война. Добре на дошках держиться хоч малий „ґльобус“ уже перед собою носить. Не даром босий двічі з війни вертався. Миґом переїзжаємо круті вулиці Нового Вавилону. Так знайте! частина Болехова зветься. Тут ще на 150 літ перед Сталіном Йосиф II. хотів конче з жидів зробити гречкосіїв. Оселив їх на ріллі. Та в Новім Вавилоні господарять німці кольоністи, а жиди далі в місті торгують і шкіру гарбують.

Сани залишили ми на лісничівці. Самі впоперек через замерзлу Сукіль. Зганяємо з гилячки дикі качки тай поорвним від вітру [illegible] сунемо на найближчий верх т. зв. [illegible]. Там уже сипкий сніг аж вибить нас чимраз вище. Починаємо науку. Мороки з нею немо. [illegible] наложення, заверти, приспіли вони згіді. В [illegible] жив у мому учні старий спортсмен. Надходить до нас лісничий. Він сам від кількох літ їздить. А того року і його гаєві взялися до лещат. Не потребують у службі цілий день бовтатися по пахи в снігу. В лісничого бачу новину: його лещата з граба. Недовірчиво глядж на них, а всеж таки гладко посуваються. Дотого тягарем підходять під т. зв. гікорі і надавались би для скакунів-лещатарів. На 80 проц. дешевші від гікорі були би.

В трійку підходимо на Погари буковим лісом і зїзжаємо вниз. З наві пускаюся вниз двома заломами сідлами. Гриць того не дарує. Хоча раз з наві пірнув з головою у сніг, щераз пробує — опановує себе і зїзжає. Глядимо [illegible] на недалекім збічу стало серн прямує в ліс. По черева западає в сніг і поволі немов маржинка посувається вперед. Кілько то їх в такі сніги вигибає! Ще карпатського путача на лісничівці оглядаємо й вертаємось.

Міщанки стають і з остовпінням глядять на Гриця. А ми придивляємось кольоністам-німцям, що спішать з лещатами на Соломонову гірку.

— А багато наших їздить? — питаю.

— Я один тай Тіся, а німців з тринять — відповідає Гриць.

Видно не всіх людей ліпив Господь Бог з тої самої глини, хоч на тій самій землі живуть.

—o—

годження довгів цих останніх переважно українських парцелянтів. Що торкається організації збуту, промовець признає величезну вагу, щоби цей збут мали в своїх руках самі рільники, однак завважує, що найліпшою формою для цього є добровільний кооперативний збут, на який досі спромоглося тільки українське дрібне хліборобство. При цій нагоді промовець звернув увагу на прикрі умовини для цієї праці в тернопільськім воєвідстві.

Навязуючи до заповідженої міністром новелізації ловецького закону, пос. Луцький домагався, щоби міністерство вжило всіх способів на те, щоби поважні шкоди, які має наше селянство кожного року від дикої звірини в лісах, нарешті йому винагороджено. У справі земельної реформи і її оборотового фонду, промовець ще раз вказав, що ціла ця для нас дуже важна справа прийшла з волі уряду побіч нашого селянства. У цім криється найбільша загроза не тільки соціяльної завірюхи.

Нарешті звернув пос. Луцький увагу міністерства на дуже шкідливу поведінку надлісництва в Зеленій, яке довело в осені цього року до масових екзекуційних наказів в цім селі за шкоди в лісі. Всі ці накази, нераз на дуже високі квоти, передав пос. Луцький начальному директорові державних лісів, який обіцяв розглянути цю справу.

Закінчив свою промову пос. Луцький постулятом Українського Клюбу, щоби уряд призначив для цілого Прикарпаття і Гуцульщини вистарчаючу скількість житньої муки, щоби захистити населення цих околиць від голоду, замість продавати це жито по смішно низьких цінах, за кордон. Українські суспільні організації дбають, щоби ця мука не діставалася до приватної торговлі. Присутній на засіданні віцеміністер скарбу Козловський, заявив пос. Луцькому, що видасть у цьому напрямку відповідний розпорядок.

Засідання комісії, яке зачалося по год. 10 перед обідом закінчено по 10. вечором

Небезпека туберкульози для дітей.

II.

Джерела зараження. — Стадії хороби. — Як хоронити дітей.

(Докінчення.)

Зараження туберкульозою відбувається найчастіше через дихальний уклад, опісля кормовий і шкіру. Шлях дихального укладу це т. зв. краплинне зараження. Кожна людина при говоренні, а ще більше при кашлі розпилює перед собою на віддаль 1 метра дрібненькі краплі рідини (слини, харковиння). Хорий на відкриту туберкульозу легенів у краплях рідини викашльовує також бактерії. Коли в окруженні хорого є друга людина, то разом з повітрям втягає до горлянки і легенів дрібненькі краплі рідини разом з бактеріями туберкульози, або харкотиння опадає і осідає на долівці, там підсихає та ипр. при нагоді притання, як курява знімається у повітря і з повітрям дістається до легенів. Бактерії осідають на слизній оболоні дишок, розмножуються, розвиваються кольонії, виділюють із себе отруту, яка нищить ґрунт, де вони осіли — ось так доходить до зараження.

На такий спосіб зараження найбільше наставлена саме дитина, раз не маючи змоги оборонити себе перед обкашлюванням свого оточення, серед якого дуже часто є хорі на відкриту туберкульозу батьки, рідня, піступки, прислуга; далі не може оборонитися перед поцілунками тих осіб, третє: заражується рачкуючи по долівці, або коли впихає до ротової дуплини забруднені на долівці пальці.

З первісного зараження при вище названих умовинах — процес, що руйнує слизні оболонки дишок, себто рана, поширюється в найближчу околицю — орґанізм борониться перед школою, вмагає не допустити до поширювання руїни, окружає це місце відповідними оборонними клітинами, неначе валом і так повстає горбок — ґудзок, величини проса, від якого і придумана назва горбковиця-туберкульоза. Поодинокі горбки лучаться зі собою і так повстає т. зв. первісне огнище, величини зерна кукурудзи, до величини ліскового горіха. Рівночасно набрякають довколичні пасокові залози. Таке огнище (рана) може зовсім вигоїтися і то затягнутися шрамом (бливна) та звапніти. Так найчастіше кінчиться зараження у дітей тих батьків, що знають в чім діло, звертають на це увагу, подають дитині такі умовини життя і розвою, які дозволяють їй побороти власними силами інвазію хоробових бактерій.

У інших дітей приходить до т. зв. загострення, себто поширення знищення ґрунту-ткани (широка рана) та рівночасно через пасоку і кров розносяться бактерії по цілім орґанізмі. Тоді діти хорують і у них побачити можна побільшені пасокові залози, захворіння суглобів, костей, шкіри, внутрішніх оболонок як олегочної, очеревної — скрофульозу. Є це т. зв. *друга стадія туберкульози і саме на цю стадію хорїють діти найчастіше.* І в цій стадії, хоч може вона довго тривати, можна вилікувати захорілі органи, якщо не буде названих давніше шкідливих умовин. Якщо вони є, тоді приходить до швидкого розсіяння у всіх орґанах тіла бактерій, повстають нові численні горбки, виснажуються оборонні сили орґанізму і на кінець приходять т. зв. скоропостижні сухоти і смерть.

Третя стадія туберкульози це обмежена до легенів туберкульоза як дальший розвій і поширене в легенях знищення при поганих умовинах життя — первісного зараження і *таку стадію находимо* як останнє подавінне по первіснім зараженні в дитячім віці, *у дорослих.*

Знання і свідомість, що туберкульоза це пошесна хороба, причиниться корисно до поборювання цього у нас зилі дуже поширеного суспільного лиха.

Дешевше і легше є запобігти, щоб лихо не повставало і не поширювалось. Запобігають — вишукуючи джерела заразн, лікуючи її та привчаючи людину гігієнічно жити. До цього служать протитуберкулічні поралні, диспанзері, шпиталі, відповідні товариства, виклади, виставки, тощо.

Знаючи, що дитина є найбільше схильна на зараження туберкульозою, що туберкульоза у дорослих це кінцевий вислід зараження ще в дитячім віці, боремось із недугою ще перед зараженням дитини. Охорона починається вже від немовляти тим, що батьки і оточення стають освідомлені про небезпеку. Дитина, щоби не заразилася і не хворіла, потребує чистого свіжого повітря, сонця, охайности і чистоти шкіри та одягу, відповідної, добре складеної і приправленої поживи, охорони перед нежитами носа і горла (зправила діти заражуються від хорого оточення), охорони перед гострими пошесними хоробами як кір і кашлюк, охорони перед харкотинням, курявою і цілунками.

Названі заходи задуть дитині змогу також на випадок зараження корисно поборювати трійливе ділання бактерій і тим самим охоронити її перед туберкульозою. Тоді і тільки тоді громадянство дістане корисного, працездатного, повновартісного громадянина.

Д-р Осип Філяс.

—o—

По широкому світі.

— Німецький уряд приготовляє закон, що унеможливлює діставати концесії на торговлю деревом.

— Румунський король Карло заявив на принятті для преси, що всі громадяни незалежно від раси і віроісповідання будуть користуватися рівними (?) правами для загального добра.

— Французький уряд запросив румунського міністра закорд. справ Тітулеску на конференцію. Тітулеску виїде до Парижа зараз після свят.

— При стяганні податків у бельгійському Конго збунтувалися тубільці, причому військо вбило кількох негрів.

— Французька преса підкреслює, що найближча сесія Союзу Народів, яка розпічнеться 13. січня, відбудеться під проводом польського міністра закорд. справ Бека.

— В цілій Японії велика радість, бо цісарева Нагако повила нарешті наслідника престола.

— Загранична преса доводується, що в часі недавної пожежі в будинку ДПУ в Москві між численними вязнями згорів теж ген. Кутепов, захоплений більшовиками у Франції.

Політика з фільмами.

Саме тепер у малому парискому кіні на вулиці Комартен іде московська фільма з цікавою назвою — „Окраїна“. Замісць того, щоби перекласти цю назву на французьку мову, як завжди це робиться, всюди це слово „Окраїна“ поміщене великими латинськими буквами і коло нього меншими — „провінція“. Афіша до цієї фільми така — приведений вище текст. „Окраїна — провінція“, далі німецький жовнір і на тлі царського прапору з орлом два московські салдати жанру Кузьми Крючкова.

На все це я не звернув уваги, аж доки мої французькі знайомі не сказали мені, що ця фільма певно з українського життя. І дійсно зроблено все це не лише з метою притягти публику до кіна (до речі дуже дорогого), але і з другою метою: створити у середнього француза, мало знайомого з географічними назвами уяву, що Окраїна — Україна, це провінція (очевидно Росії!). Німець ззаду, це очевидно той самий, що нас „видумав“, два салдати чи то царські чи то сталінські з рушницями на варті. Фільму, що з цією алегорією має мало спільного, побачити може кілька тисяч глядачів, але рекляму, яка міститься в усіх щоденних париських часописах побачать сотні тисяч. Що мабуть і потрібно Москві та цілком сходиться з сучасним курсом Сталіна та Постишева.

Це не перший випадок московської політики з фільмами. Історія фільми Довженка „Іван“ не менше цікава. Як відомо, „Іван“ фільма, що показує будову Дніпрельстану, — всі діяльоги там „українські. Півтора року тому фільма в українській версії йшла в Берліні і з неї німці вперше почули з екрану українську мову, що й відмітила німецька критика.

У Франції з „Іваном“ трапилась дивна історія. Фільму заборонила цензура. Звичайно після подібної заборони починається успіх фільми. Влаштовують приватні сеанси в ріжних „кіноклюбах, роблять протести і після кількох вирізок у фільмі цензура дає довіл висвітлювати їх. На цей раз ніяких протестів, ніяких сеансів. Французька кіноцензура не дуже сувора, але принципово забороняє сцени, де є „поклик до знищення сучасного ладу Франції“. Процедура в цензурі така: підчас демонстрування фільми у чужій мові, членам цензури дає підприємство переклад у французькій мові. Таким чином фактично все залежить від перекладу та перекладачів. Можливо, що деяким чинникам, чи то російським у Москві, чи то російським у Парижі (під цим оглядом єдність тепер повна) не подобалась перспектива показати фільму, хоч і революційну, але в українській мові в Парижі. Отже для цього є „переклад“. А на Україні можна сказати: „заборонено, тай годі. Все вина та проклята цензура“!

Ось ще один приклад для політики сучасної Москви супроти України та української мови.

Париж.

Евген Деслан.

За поширення української книжки.

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗБУДОВИ НАШОГО ВИДАВНИЧО - КНИГАРСЬКОГО РУХУ.

(Стаття дисусійна).

Уже тисячі разів стверджували у нас: на сторінках преси, на анкетах, конференціях і т. д., що фактичне запотребування нашим громадянством своєї книжки не стоїть просто в ніякому відношенні до теоретично можливого такого запотребування; що видавання книжок (і писання їх) — це у нас злий інтерес; що десятки тисяч томів найвартніших творів українського письменства лежать десятками літ на книгарських полицях; що наша видавничо-книгарська справа кволо крутиться в блудному колі і не може з нього вийти...

Приглядьмося цій справі ще раз. Безпосередньою причиною невідрадного стану в нашому видавничо-книгарському русі є те, що наша книжка не має такого, як треба, **ринку збуту.** З тої причини наша книжка дорога, а це знову, у свою чергу, відємно впливає на її ринок збуту. Блудне коло. Щоб ринок збуту для нашої книжки побільшити до бажаних границь, треба здобути для нашої книжки найширші маси громадянства, **отже в першу чергу наше село.** Треба виробити в нашого селянства **апетит до книжки, потребу книжки.** Треба жагу за книжкою вщіпити в душу нашого села.

Як це зробити?

З огляду на те, що одиноко успішним способом вщіплювати щонебудь у психіку людини є виховувати і призвичаювати її до того від дитини, як також тому, що найлекше є привчити і призвичаїти читати саме дитину, — **треба почати творити ринок збуту для нашої книжки через солідне, плянове й докладне „очитування“ найширших мас нашої селянської дітвори.** Коли селянська дітвора зросте в постійному контакті з книжкою, коли вона впродовж кількох літ буде постійно читати (й самозрозуміло чимраз більше „розчитуватися“), то, коли вона виросте, буде потребувати книжки, отже буде її радо купувати.

Як це перевести в життя?

Наші видавництва і книгарні в порозумінні з нашими виховно-освітніми провідними центрами повинні покликати до життя **окремий організаційно-пропагандивний апарат для дитячих (у першу чергу — сільських) бібліотек.** Видавництва і книгарні акцію цього апарату в першу чергу також фінансують. Виходячи із ствердженого історією факту, що тільки справді сильні й корисні для загалу організми чи твори здобувають собі вічне, а бодай дуже довге буття й розвиток, цей апарат мав би за завдання піднести у першу чергу виховні користи тих бібліотек для нашого народу до можливого максімум. Отже він редагував би пляни та програми виховування у діточих бібліотеках, приготовляв би окремі реферати й рефератики, дбав би про піднесення виховної вартости бібліотекарів, себто організував би для них курси; старався би натхнути загал тих бібліотекарів запалом для свого діла через відповідні публікації, статті у пресі і т. д. і т. д.

Поза тією акцією для осягнення кваліфікативного максімум діточих бібліотек згаданий вище апарат переводив би акцію для осягнення на цій ділянці також квантитативного максімум. Він делегував би на провінцію доброго, енергійного й меткого організатора та промовця, який на окремих повітових чи окружних анкетах, конференціях і т. д. налагнував би організацію діточих бібліотек, він люстрував би вже істнуючі бібліотеки і т. д. Рівнобіжно йшла би пропагандивна акція у пресі, в окремих публікаціях, летючками, афішами то-що.

На діточі, зокрема ж сільські бібліотеки звертав я вже на сторінках „Діла“ кілька разів увагу нашого громадянства, як незвичайно багатий у можливости засіб, при помочі якого, при деякій ініціятиві „з гори“, могли би ми почати національно виховувати справді широкі маси нашої дітвори. Тому тепер не буду повторюватися. Скажу тільки, що такі діточі бібліотеки є найлекшим і практично одиноко можливим засобом, як справді здобути українською книжкою найширші маси нашого громадянства. Останніми часами звертав я на цьому самому місці увагу на пекучу потребу почати національно виховувати найширші, міліонові маси селянської дітвори. Тепер підходимо до тої самої справи з часто купецької точки погляду наших видавництв і книгарень. Думаю, що таке насвітлення тої самої акції від двома ріжними кутами причиниться до докладнішого вияснення її сути і — що найважніше — до переведення її в діло.

Переведення в життя ось-так начеркненого пляну вимагає безперечно великого вкладу розумної, плянової праці та гроша. Одначе тільки ця праця може дати великі й сильні основи під розвиток українського видавничо-книгарського руху, тільки вона може кількакратно а може й кільканадцять разів побільшити наш книжковий ринок збуту. Що така акція булаб рівночасно великим національним ділом, бо причинилася би в дуже значній мірі до видобуття наверх тих велитенських, просто безмежних можливостей творчого національного ділання, які дрімають у міліоновій масі української сільської дітвори, на це звертав я вже увагу в інших статтях.

На закінчення скажу, що пора вже раз вивести нашому книгарсько-видавничому рухові із цього блудного кола, в якому він нині безпорадно крутиться (загал не купує книжки, бо вона дорога, але й тому, бо її не потребує: книжка дорога, бо загал її не купує і т. д.), вийти походом на наші близькі, далекі і навіть найдальші й найтемніші села і — перемогти.

Ярослав Татомир.

Тріюмф Українського Хору у Празі.

КОНЦЕРТ СЛАВЯНСЬКИХ НАРОДНІХ ПІСЕНЬ У ВИКОНАННІ УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ У ПРАЗІ.

Чесько-українське „Товариство прихильників української пісні у Празі“ влаштувало 3. грудня концерт славянських народніх пісень. Співав Український Хор під диригуванням п-і Россіневич-Щуровської. Концерт відбувся під протекторатом старости чеськословенської співацької Громади, д-ра Л. Єржабка, в салі будинку Чеського Радія. Салю виповнила публика, зложена майже з усіх славянських народів, яких репрезентанти перебувають у Празі, а переважно українська та чеська. Заінтересування виступом Українського Хору було незвичайно велике, особливо в чеських музичних кругах, тому то й присутність представників чеської музичної співацької громади була значна.

В першій частині програми хор співав пісні: українські, чеські, словацькі й українські з Підкарпаття. „Ой пряду, пряду“ Леонтовича викликало бурю оплесків. Те саме повторилось по відспіванні словацької пісні „Аничка млынарова“ в гармонізації Малята. У виконанні чеських пісень переважила українська дума над чеською формою і темпом, а це викликало справжнє захоплення серед чеської публики. Д-р Єржабек, проф. Кадержабек, проф. Фіяля та численні музичні рецензенти дякували в антрактах п-і Щуровській за прегарне, мистецьке виконання програми.

Дальша частина складалася з пісень: сербських, хорватських і болгарських. Сербська „Тавна ночі“ Марковаца в тяжкій для співу гармонізації, особливо через питомі для сербської пісні музичні диссонанси, вийшла зовсім поправно, а — по словам д-ра Єржабка — краще, як в інтерпретації „Югославянського Хору“, що продукувався давніше у Празі. Дуже миле враження зробила хорватська „Шкугала е чавка“, але кульмінаційною точкою цієї частини програми була болгарська „Віла сей гора“ Д. Хрістова — сольо Бакарджієва в супроводі хору. Мельодія з орієнтальною закраскою.

На третю частину програми складались пісні лужицько-сербські, білоруські та українські. Особливе зацікавлення викликали дві українські, синхронізовані пісні Кошиця: „Журба“ і „Косив козак сіно“, у яких виступив на перший плян могучий і звучний барітон солиста М. Самойловича. Завершенням мистецького ефекту була остання українська пісня Кошиця „Ой, піду я по коліна в лободу“.

Важко сказати, котра з пісень концертного репертуару (відспіваних було 15) найкраща, тому, що всі вони були відспівані майстерно під батутою п-і Щуровської. Можемо лиш говорити про ефект, який кожна пісня зокрема зробила на слухачах. Ми мали змогу порівняти пісні ріжних славянських народів з українськими. Залишилося враження, що болгарські та сербські пісні, окрім загальної меляхолії, мають мало спільного з іншими славянськими мельодіями. У словацьких теж відчувається вплив неславянського темпераменту. Щодо мельодійности та ріжноманітности, то українські пісні стоять безумовно на першому місці.

По закінченні концерту знову незвичайно теплими словами дякували представники чеського музичного світу п-і Щуровській та всім членам Хору за високоартистичний спів. Д-р Єржабек по своїй щирій промові на тему славянської взаїмности запросив Український Хор до участи у фестивалю всіх славянських хорів, що підготовляється на честь Сметани і Дворжака з весною 1934 року. Той-же д-р Єржабек висказав надію, що коли українці будуть співати на фестивалю лиш так, як на цьому концерті, то здобудуть собі першенство між хорами всіх інших славянських народів.

Г.

Ширіть наш часопис!

Загальний Зїзд „Рідної Школи“.

В 9. год. ранку 25. ц. м. в салі Ремісничої Палати відкрито річний звичайний Зїзд „Рідної Школи“, який проте, з огляду на особливі умовини, в яких найшлась „Рідна Школа“, став справді зборами надзвичайної ваги.

Присутніх поверх 300 осіб, з чого 265 уманадатованих делегатів Кружків Р. Ш.

Над президіяльним столом висить портрет останнього голови Т-ва, пок. дир. Іллі Кокорудза.

Заг. Зїзд відкрив 1-ий заступник голови Гол. Управи *о. мітрат Базюк.* З огляду на свою недугу передав провід Зїзду 2-му заступникові голови *пос. Дмитрові Великановичеві.*

На вступі пос. Великанович згадав тих рідношкільних діячів, які в ост. році покинули ряди живих. До них належать: *о. радн. Ол. Стефанович*, останній з 13-ти основників „Рідної Школи“; ем. управитель школи *Корнило Біренький*, (жертвував „Р. Ш.“ 6 моргів ліса); ем. управ. *Осип Приидин* (записав „Р. Ш.“ реальність у Станиславові і 491 дол.); ем. управ. *Василь Пасічняк*; ем. залізничник *Теодор Волян* (записав „Р. Ш.“ 1000 дол.): *о. радн. Лев Несторович* (безплатний катехит „Р. Ш.“); б. голова Кружка *Осип Білобрам*: вчителька *Ольга Марія Торонська*; ем. управ. *Ол. Запотилю* (записав майно і готівку); голова Кружка *о. д-р І. Фіголь*: голова Кружка *Єронім Білинський* і голова Кружка *Григорій Турко.*

Зокрема голова зборів ширшу згадку присвятив памяті пок. голови Головної Управи *бл. п. Іллі Кокорудза.* Його великий вклад на „Р. Ш.“ у завішенні затерших його жертвенну працю для тієї установи.

На вокальні голова Зборів присутні вшанували померших вставанням і 1-хвилинною мовчанкою

На свого заступника пос. Великанович візвав *д-ра Мирона Коновальця*, на секретарів *пп. Данила Вахнянина, Костя Ліщинського й Паладийчука.*

З черги відчитано правильник Загальних Зборів „Р. Ш.“.

Як на головні справи нинішнього Зїзду голова звернув увагу на *матеріяльну ситуацію Т-ва*, яку характеризують довги Т-ва: 212.000 довгу централі та 260.000 зол. довги Кружків. Факт, що на прилюдний поклик Гол. Управи вперед 3-ох тижнів громадянство масовими жертвами покрило видатки Т-ва за останніх 3 і пів місяця, — дає надію Гол. Управі вірити, що громадянство зуміє фінансово санувати Т-во. Другою найважнішою справою є перебудова шкіл „Р. Ш.“ відповідно до нових державних законів. Зі свого боку Гол. Управа має чисту совість, тим більше рідношкільне вчительство, що працює в голоді й холоді...

ДЕННИЙ ПОРЯДОК ЗЇЗДУ:

1) Відкриття Заг. Зїзду і відчитання обовязуючого правильника. 2) Провірка протоколу останнього Заг. Зїзду. 3) Звідомлення Гол. Управи „Р. Ш.“ з діяльности за адміністраційний рік, себто від 1. вересня 1932 до 31. серпня 1933, про стан шкільництва „Р. Ш.“, про організаційні справи, підприємства, касове й біляносове замкнення. 4) Звіт Контрольної Комісії та ухвала у справі абсолюторії Головній Управі. 5) Реферат на тему *„Програма навчання у школах та організація прив. шкільництва“* (реф. інсп. „Р. Ш.“ *В. Кузьмович*). 6) Матеріяльне забезпечення Т-ва (реф. *п. Зенона Юличинського*). 7) дискусія над звітами й рефератами. 8) Вибір Комісії-Матки для наміченя кандидатів до Гол. Управи. 9) Вибір голови Т-ва, 18 членів Гол. Управи і 6 їх заст. 5 членів Контрольної Комісії і двох їх

Сумна дійсність, а як воно могло би і повинно бути.

Перед кількома зимми зайшла я ділово до кравецької жіночої кооперативи „Труд". Розмова з панею Елею Олесницькою, нашою незрівнянною не тільки фаховою, але також артистичною провідницею цієї жіночої установи, відкрила мені такі несподівані факти, що не можу перейти над ними до денного порядку і мушу поділитися ними зі шановними читачками.

Зараз після того, як перебрала фаховий і артистичний провід „Труду" п. Е. Олесницька, почав він у скорім, майже небувалім темпі, в наших відносинах, розвиватися. Наспіла така скількість замовлень, що повстала конечність заанґажувати більше число фахових сил-кравчинь, які мусіли часами навіть ночами працювати, щоб виконати всі замовлення на час. Симпатики і провідниці „Труду" радувались незвичайно скорим розвитком своєї установи, а її провідниця бачила вже у своїх мріях „Труд" як могутню жіночу кооперативу, що дасть працю та іствування величезній скількости українських кравчинь, як у найкращих українських кооперативах. Таким чином причинився би „Труд" до зменшення безробіття.

Тимчасом початок шкільного року не приніс такої скількости замовлень як це було перед феріями. І постепенно спадає число замовлень, так, що є загроза редукції ціпчих сил, які мали заняття. Провідниця і ті самі прихильниці „Труду", які передтим стежили з радістю за його розвитком, почали доходити причин цього сумного явища. Від клієнток не почули ніяких нарікань на виконання робіт і всі тільки в суперлятивах висловилися про працю. Один отпісільний закид почули, який часто повторювався, а саме, що ціни „Труду" за виконані замовлення, є для пересічного числа наших жінок, за високі. Тут треба вияснити цей помилковий погляд.

„Труд" виконує всякі роди робіт від найвибагливіших до найскромніших. Очевидно, що і ціни до них відповідно застосовані. „Труд" виконує якусь дрібну і скромнішу роботу чи зміну за ціну десять золотих, ба навіть і меншу, а за найскладніший фасон не жадає більше як середньо дорога кравчиня. На кожний випадок клієнтка повинна завсіди звернутись з повним довірям до провідниці „Труду" і виявити щиро свої побажання, яким управа піде назустріч. Тому невірний є погляд, що „Труд" має точку тарифу без огляду на рід і якість виконаної праці, не рахуючись з фінансовою спромогою даної клієнтки. Іде теж „Труд" дуже на руку своїм клієнткам з провінції, та виконує, маючи міру даної особи, фасони з одноразовою пробою або взагалі без проби. Це дуже велика полекша для наших українських пань з провінції, що можуть убратися у своїй кооперативі за розмірно низьку ціну.

Ця статтейка хоче розсіяти непорозуміння у відношенні до української жіночої кооперативи „Труд" та повинна зєднати цій установі клієнтелю для добра і розвитку нашої кравецької кооперативи.

І може не буде треба перехрещувати „Труд" та переконувати нашого загалу, що він не називався би так, якби треба вести його з таким великим трудом.

Д. В. Д.

—o—

Ювилей „Союзу Українських Купців".

Служба Божа в катедрі св. Юра. — Надзвичайні Заг. Збори „Союзу Українських Купців. — Іменування почесних членів Т-ва. — Вибір почесної президії. — Привіти. — Реферати. — Закінчення.

В 10-ліття іствування Союзу Українських Купців відбулися в понеділок 25. ц. м. святочні Загальні Збори того Товариства, попереджені Службою Божою в катедрі св. Юра, що її відправив *Преосв. Н. Будка*. На Службі Божій явилися численно члени Т-ва зі Львова і гості з провінції.

Друга частина свята відбулася в салі „Української Бесіди", де в год. 10. зібралися члени Т-ва і запрошені гості в числі понад сто осіб. Там при вступі вписувалися присутні у пропамятну книгу Т-ва і вбивали цвяшки в купецький емблем.

Свято, себто Надзвичайні Загальні Збори Союзу Українських Купців відкрив голова Т-ва радн. Гр. Ганудяк, який сказав: Наше 10-ліття — ніби дрібна подія, але у нас це велика річ. Ми йшли від малого до великого, ми стягали людей по одному і тут і в краю. Крім централі отвирали ми поволі і наші філії, яких маємо в 10-ліття рівно 10. Зареєстрованих членів СУК і його філій є до 2.000. Позатим є ще багато українських купців незареєстрованих в СУК. Все те, що маємо, творили ми виключно власними силами і засобами, власною енергією і працею. Небагато надбань ми маємо, але все таки це вже гарний початок у розбудові нашого третього стану. Опісля промовець привитав гостей: представників установ, У. П. Р. і преси.

З черги голова Т-ва помянув померших членів СУК: Романа Зубика, Евгена Мартинця і Михайла Самосія — всі три члени основники Союзу Українських Купців у Львові, Володимира Дригинича (Львів), д-ра Кирила Джулинського (Львів), Андрія Дейнеку (Львів), Луку Нагірного (Самбір), Івана Бориса (Перемишль), Степана Юркова (Заліщики). Присутні вшанували їх память повстанням з місць.

Опісля промовець отворив Надзвичайні Загальні Збори СУК з порядком нарад: Іменування почесних членів Т-ва (§ 10. статуту). На внесення Ради СУК. Збори вибрали *почесними членами Т-ва* отсих громадян: 1) митрополита Шептицького, 2) п. Олену Левицьку, 3) през. д-ра Костя Левицького, 4) радн. Миколу Заячківського, 5) д-ра Степана Федака, 6) дир. Дениса Коренця, 7) п. Станислава Лаврова. Після того голова і секретар Т-ва вручили їм артистичні грамоти, виконані відомим графіком п. Павлом Ковжуном. Збори витали акт вручення почесних грамот гучними оплесками.

Іменем відзначених грамотами громадян забрав слово през. *д-р Кость Левицький*, який сказав: Маю честь зложити щиру подяку від себе і всіх тих, котрих СУК зволив іменувати почесними членами. Ми всі прикладали до будови й розбудови українського купецького стану свої цеголки, але справа пішла аж тоді як слід, коли підросло молоде покоління, коли керму того руху взяли у свої руки ви, панове і пані. Вам треба подякувати, що не зважаючи на всі трудноці часу й обставин, ведете СУК і його філії на здорових і солідних засадах, чим причиняєтесь до закріплення нашого елементу по містах.

Опісля Збори вибрали *почесну президію* у складі: *Олена Левицька, дир. Михайло Лазорко, Іван Івашків зі Стрия і Стан. Лаврів.*

В дальшому представники установ складали *привіти*. Іменем Української Парламентарної Репрезентації промовив *посол д-р Степан Біляк*. Іменем Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання — ген. секретар п. *Володимир Целевич*. Від Центросоюзу промовляв *дир О. Радловський*, від кооперативи „Торговельник" — студ. *Мих. Ковальчук*, від кооперативи „Будучність" у Тернополі — *д-р Брикович*, від редакції „Українського Міщанина" зі Станиславова — *п. Петро Самоверський*, від філії СУК у Стрию — *п. Іван Івашків*, від філії СУК у Станиславові — *п. Жаровський Федь*. Письменні привіти надіслали: Т-во „Просвіта" у Львові, Народня Торговля, Маслосоюз, Міщанське Братство у Львові, редакція „Діла", Т-во „Дністер", Т-во „Карпатія", С. Т. „Україна", дирекція, співробітники і персонал „Бібльосу", Цех українських ремісників у Станиславові, Василь Свищ у Надвірній (голова тамошнього гуртка СУК), Іван Кметь, купець у Пакости (віршом). Всі привіти приймали присутні оплесками.

В дальшій частині ювилейних Зборів читали свої реферати: справник Т-ва п. *Дм. Конюх:* „Історія й розвиток СУК за 10 літ і намічення програми праці на майбутнє"; *д-р Р. Зубик:* „Історія українського купецтва від найдавніших часів"; посол *д-р Ст. Біляк:* „Значіння рідного промислу й торговлі для нації"; *інж. М. Творидло:* „Реклама в торговлі і промислі під сучасну пору"; *інж. В. Несторович:* „Купецькі книги в світлі податкових приписів і нового торговельного та карного закону".

Після рефератів, що своїм фаховим підходом і багатим змістом зацікавили авдиторію, відчитав голова ось такі резолюції Зїзду

РЕЗОЛЮЦІЇ.

Ювилейний Зїзд Українських Купців і Промисловців у Львові

1) стверджує з признанням розвиток укр. купецтва і пром. життя, та щораз більше заінтересування ним цілої української суспільности як доказ животности наших господарських сил.

2) Ювилейний Зїзд вважає конечністю ще більшого заінтересування суспільности цими питаннями й тому поручає Управі Союзу Купців занятися поширюванням фахової літератури, а зокрема поручає приступити до видавання фахового торгов.-пром. органу.

3) Ювилейний Зїзд закликає укр. купців і промисловців до масового обєднання у своїй становій організації, якою є Союз Купців.

4) Ювилейний Зїзд взиває до всебічного поширення виробів українського промислу так приватного, як і кооперативного, а зокрема звертає увагу купців по містах на те, що центральною закупочною установою споживчих товарів є Народня Торговля.

5) Ювилейний Зїзд постановляє, щоби Виділ Союзу Купців з огляду на дотеперішню безплановість у закладанні нових торг. підприємств виробив плян, на підставі котрого мають ся закладати ці підприємства як щодо бранж так і дільниць і щоби станув постійним інформатором та дорадником у цих справах.

6) Ювилейний Зїзд звертає увагу всім українським торговельним і промисловим підприємствам на конечність побільшення затрудненої у своїх підприємствах молоді для виховання більших кадрів наших фахових сил.

7) Ювилейний Зїзд стверджує конечність солідарної матеріяльної і моральної допомоги початкуючим підприємцям, тому поручає Виділові Союзу Купців виготовити проект допомогового фонду й приступити до його зреалізування.

8) Ювилейний Зїзд стверджує конечність належного використування Торговельно-Промислового Банку через масове вступлення в члени і складання до нього ощадностей.

9) Ювилейний Зїзд взиває С.У.К., щоби для оживлення діяльности нашого Купецького Банку постарався у компетентних державних чинників про дешевий кредит, з якого вже користають інші подібні організації.

Ці резолюції приняв зїзд через акламацію.

Після спільної знимки зійшлись члени Конгресу і запрошені гості на комерс до „Вітамін". На почесному місці засіли Преосв. о. Никита Будка і о. прелат Леонтій Куницький. За столом бачили ми теж кількох чільніших світських громадян. У дружній гутірці, після кількох промов і тостів (голова Ганудяк, Івахів зі Стрия, Добрянський і інші), закінчили купці своє ювилейне свято.

Успіхи „Просвіти" значаться успіхами на всіх ділянках нашого життя. Занепад „Просвіти" потягнув би за собою занепад усього нашого дорібку. Шануймо себе! Даймо матеріяльні засоби „Просвіті"!

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Число „Діла" з датою: понеділок 25. грудня ц. р. підпало конфіскаті за кілька рядків у передовій статті **„Перед Загальним Зїздом Рідної Школи".** Конфіската та прийшла аж у неділю рано (число те вийшло в суботу в ночі), так, що другий наклад могли ми видати щойно в понеділок передполуднем. Це вже 42-а конфіската нашого часопису в цьому році.

ГОСТИННИЦЯ — УНІОН?

— **Вистави театру ім. І. Тобілевича у Львові,** що мали великий моральний успіх, виявили одночасно повну байдужість нашого громадянства до нашої зразкової театральної трупи. Великі кошта найму дорогої салі „Театру Ріжнородностей" спричинили поважний дефіцит і наші артисти, що сподівались своїм побутом у Львові, бодай на кілька днів влекшити свою тяжку мандрівку, останками сил, утомлені фізично та морально, мусіли рятуватись позичкою, щоби покрити найнеобхідніші витрати. Виїзджають вони на провінцію з почуванням полекші, бо наше громадянство на провінції таки має більше зрозуміння для театру і вміє його підтримати без огляду на власну скруту. Наші чільніші громадяни гостять у себе артистів і цим стають їм дуже у пригоді. Після пяти вистав у Бродах, Театр ім. Тобілевича, вибирається до Золочева і Тернополя.

— **Коли будуть міські вибори у Львові?** Як зачувати з Варшави, вибори до міської ради у Львові відбудуться мабуть в місяці лютім. Проєкт окремого статуту для Львова, а також Варшави, Кракова, Познаня, Лодзі і Вильна виготовляють в міністерстві внутрішніх справ. Статут появиться шляхом президентського розпорядку.

— **Залізничі знижки для шкільної молоді.** Досі користають із залізничих знижок школи публичні або приватні з правом прилюдности. Лише молодь зі шкіл без права прилюдности і всякого рода приватних курсів не має тих знижок. Це безперечно велика кривда для неї, бо це також шкільна молодь. Не досить, що вже без її вини права її обмежені, але ще й відмовляється їй права користати зі шкільних знижок на залізницях. Компетентні чинники повинні усунути цю несправедливість. В тій спо-

Докладний звіт з дальшого ходу нарад подамо з технічних причин завтра.

ФІНАНСОВІ РЕЗОЛЮЦІЇ.

З огляду на величанське біжуче грошеве запотребування РШ., на яке треба на біжучий рік (1933/34) поза передбаченими шкільними оплатами зложити добровільними дарами біля один міліон золотих, — Загальний Зїзд Р. Ш.

1) взиває всі Кружки РШ., щоби вони вжили енергійних засобів для організування масової грошевої допомоги РШ., а то шляхом:

а) поголовного членства, б) „сотикового фонду", в) дохідних імпрез, г) традиційних збірок у грошах і натурі;

2) взиває всі Кружки РШ., щоби вони вживали своїх доходів з усіх можливих джерел виключно на потреби діяльности РШ.

Для успішнішої пропаганди гасла „Свій до Свого", — Загальний Зїзд взиває Головну Управу видати бльочки для купців і підприємств у цілому краю з означеним відсотком від закупна на потреби РШ. й увести їх усюди впродовж 1934 року при помочі Повітових Союзів Кружків РШ. чи Кружків з правами Повітових Союзів РШ.

Зріст рідношкільної діяльности на місцях, а при цьому господарська кріза та її наслідки спричинили від низки років зменшення грошевих впливів до Головної Управи РШ на потреби Рідної Школи. Наслідком того, як Головна Управа, так і деякі Кружки РШ. були примушені обдовжити свої нерухомости, щоби врятувати довголітні, з трудом придбані здобутки. Тому, що таке обдовжування погрожує руїною майна Рідної Школи, втратою стану посідання, між іншим у самому осередку української культури — у Львові, що могло би мати необчислимо шкідливі наслідки; тому, що безнастанні клопоти про сплату довгів і вдержання нерухомостей вяжуть руки як Головній Управі, так і Кружкам РШ., зупиняють їх розмах та ініціятиву, що мусить відбитися некорисно на цілости Т-ва, —Загальний Зїзд РШ. взиває нову Головну Управу Р. Ш. розписати в місяці лютому 1934 р. внутрішню безпроцентову позичку серед українського громадянства на суму 250 тисяч зол. виплатних до кінця червня 1934 р. при помочі довжних грамот у найнижчій ціні по 25 зол.

Загальний Зїзд Р. Ш. взиває ціле українське громадянство піддержати цю акцію якнайприхильніше і масовим закупом довжних грамот чи то особами, товариствами, чи гуртами уможливити в найкоротшому часі розвинути Р. Ш. таку діяльність, якої від неї вимагає український нарід і час.

НОВИЙ ГОЛОВА Т-ВА.

На внесок комісії-матки головою Рідної Школи Збори вибрали одноголосно ПРОФ. ІВАНА ГАЛУЩИНСЬКОГО.

Студентська націоналістична „опозиція", яка намагалася „вилускати" з нової Управи посла Д. Великановича й інсп. Вол. Кузьмовича остаточно провалилася: щодо першого з них при другім голосуванні змінила своє становище, а щодо п. Кузьмовича — то він перейшов більшістю 100 голосів проти 53. Докладний список членів Головної Управи подамо завтра.

—o—

З орґанізаційного руху.

ПОВ. НАР. ЗІЗД У ТЕРНОПОЛІ.

В середу 20. грудня 1933 відбувся в Тернополі Повітовий Народній Зїзд УНДО. Присутніх було 63 осіб, у цьому 10 священиків з повіту і гурток місцевої інтелігенції. Нарадам проводив бувший посол Антін Кунько, господар з Чернилева Руського, секретарював Іван Сірант, емер. управитель школи з Березовиці Великої. Короткий звіт з діяльности уступаючого Комітету здав його секретар Василь Болюх з Кутковець, який принято до відома. З черги посол д-р Степан Баран виголосив політичний реферат, а опісля секретар Центрального Комітету УНДО Володимир Целевич зі Львова реферат організаційний. Над рефератами відбулася дискусія, а на запити щодо поодиноких справ, що їх порушували поодинокі дискутанти дав відповідь і виснення пос. д-р Баран. Вибрано новий Повітовий Народній Комітет, зложений з інтелігенції і селян, а головою Комітету вибрано був. посла Антона Кунька. Для намічення програми практичної роботи на найближчий час рішено відбути невдовзі засідання повного новообраного Повітового Народнього Комітету. Треба врешті зазначити, що в дискусії порушено також і справу партійної преси і на місці приєднано для „Свободи" кільканадцятьох передплатників.

Економічний огляд.

Українська хроніка.

ІНСТРУКЦІЯ ПРО АКЦЕПТАЦІЙНИЙ БАНК В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.

Накладом Центробанку появилась на днях брошура пос. О. Луцького, яка докладно інформує про конверзійні договори довжників із кредитовими інституціями через Акцептаційний Банк. Хто може цими договорами користуватись і як має братись до справи — все це найде заінтересований у згаданій брошурі. Значіння Акц. Банку і для наших хліборобів було обговорене вже на сторінках кооперативної преси. Практична вартість „Інструкції" є очевидна, її поява в українській мові була необхідна.

НАЦІОНАЛЬНА НЕТЕРПИМІСТЬ ЧИ КОНКУРЕНЦІЙНА ЗАВИСТЬ?

У варшавській „Ґазеті Гандльовій" ч. 289, опублікував довшу статтю про галицьке молочарство („Млечарство в Малопольсце") дир. Малоп. Звйонзку Молочарського в Кракові п. Адам Богданович. Представляючи стан галицького молочарства, автор не міг не згадати нашого „Маслосоюзу". Він його згадав. Послухаймо як: Одночасно молочарська кооперація у Галичині поділена на два національні табори: польська кооперація і українська (в оригіналі скрізь „руска"). Остання гуртується в т. зв. „Маслосоюзі" з осідком у Львові, з багатьома відділами на сході. Тим, що не визнаються в відносинах, здавалося би, що польські організації групують тільки польські молочарські кооперативи. Тимчасом до верховних польських обєднань належать теж українські молочарські кооперативи, а „М. С." обєднує виключно ті українські кооперативи, що йдуть по лінії питомих цьому Союзові національних гасел". — Ось усе, що міг сказати польський кооперативний діяч про ролю „Маслосоюзу" в галицькому молочарстві.

Польська хроніка.

РЕҐУЛЮВАННЯ ДОЛЯРОВИХ ЗОБОВЯЗАНЬ.

Ця справа довго ще буде актуальна в Польщі і в нас. При довголітній двовалютовости обниження вартости одної валюти, доляра, мусіло спричинити цей хаотичний стан особливо в кредитовій ділянці, який саме переживаємо. Питання того чи іншого курсу при заплаті долярових зобовязань є вже і темою судових справ хоч ще дальше апеляційних інстанцій не пішло. Думки серед юристів поділені в тому пункті, де йде про зобовязання платні перед девалюацією доляра. Частина обстоює біжучий курс, як добрий спосіб віддовження промисловців і купців. Як подає „Газ. Гандльова" Мін. Скарбу випрацювало проект закону, який нормує долярові зобовязання в інституціях сіль.-господарського довгоречинцевого кредиту. Це була би перша законна розвязка проблеми бодай на одному відтинку. Цікаве буде рішення Найвищого Суду в цій матерії, коли судові скарги дійдуть туди з апеляційних судів (якщо очевидно справа не буде ще вирішена законом).

РЕФОРМА УБЕЗПЕЧЕНЕВО - СОЦІЯЛЬНОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

На 1. січня нового року мав увійти в життя закон про „сцалене" соц. убезпечень. „Газ. Гандльова" принесла вістку, що речинець буде пересунений до 1. квітня. Але — як довідується знову крак. „Час" — щойно по святах вирішить Міністерство Сусп. Опіки, від якого часу згаданий закон матиме силу. На основі цього закону щезнуть: Союз Кас Хорих, Союз Заведень від убезп. умових працьовників, відділи в Познані і в Кор. Гуті, Зав. від випадків у Познані і „Зупу" у Львові. **Перестане взагалі істнувати назва „Каса Хорих".** Натомісць повстануть нові центральні інституції: 1) Заведення убезпечення від недуг, 2) емеритальне для робітників, 3) від випадків, 4) Суспільні асекурації, 5) Зупу. Верховною організацією буде Палата Соціяльних Убезпечень. — Також само убезпечення умових працьовників буде зновелізоване в напрямі його раціоналізації і припоровлення до змінених обставин. Емерити (державні, самоврядні, тощо), які працюють зарібково, будуть мати змогу дістати емеритальні права і в Зупу, — умовини добровільного убезпечення будуть облекшені, справа вязання емеритальних прав буде урегульована і багато дечого іншого принесе згадана новеля.

ПІЛЬГИ ПРИ ВИКУПНІ ПРОМИСЛОВИХ СВІДОЦТВ НА РІК 1934.

Цього року Міністерство Скарбу внаслідок інтервенції купецьких організацій значно поширило дотелерішні пільги при викупні патентів. Ми на жаль не маємо тут місця, щоби подати тези нового циркуляра, але звертаємо на них увагу нашого купецького світу.

Світова хроніка.

ПІВ РОКУ ДІЯЛЬНОСТИ НАЙРИ. — СОТКИ НОВИХ КОДЕКСІВ У ДОРОЗІ.

На днях святкувала американська Найра свій піврічний ювілей істнування. Як відомо — Найра це скорочена назва мабуть найголоснішої господарської інституції з усіх новотворів Рузвельта. Вона реґулює умовини продукції і праці, поборює безробіття реалізуванцям широкої програми публичних робіт, до чого фонди черпає з нових податків, спеціяльно до того призначених (3.300 міл. долярів). З приводу цього ювилею — як подає від. „Нов Фр. Пресс" — американський уряд заявив, що акція презид. Рузвельта, яке зміряє до поборення господарської депресії, показалась успішною, і що ця акція з деякими модифікаціями остане і дальше рішаючим фактором у краю. Кодифікація промислу йде дальше. Досі підписано 150 „кодів", а кількасот „кодів" є в роботі. Щораз менше голосів чути про невдачі „Найри" і спротивів є тепер менше від часу, коли уряд загрозив карно-судовими репресіями тим, які саботують розпорядки „Найри". Високі урядовці думають, що ліквідація „Найри" спричинилаб ще гострішу контролю промислу. Уряд признає собі заслугу у винайденні праці для чотирьох міліонів безробітних. — Маючи теж чимало позитивного у своїй діяльности, уряд доволі сміло стане з початку січня перед конґресом.

СЕРЕДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКІ ПЛЯНИ МІН. БЕНЕША.

Деякі успіхи мадярської ревізіоністичної пропаґанди збентежили в першу чергу чехів. Наслідком того була їхня контр-пропаґанда, в якій живу участь взяв мін. Бенеш, подорожуючи по Зах. Европі. В промовах і статтях старався він доказати, що обі концепції 1) т. зв. „аншлюс" Австрії до Німеччини і 2) створення нової Австро-Угорщини ведуть до міжнародніх ускладнень. Політичні справи мусять залишитись на боці. Мала Антанта має вже політичний статут, а тепер працює над господарським статутом. Господарська співпраця Малої Антанти з Угорщиною і з Австрією облекшить теж політичне порозуміння і закріпить мир у Середній Европі.

ЗОЛОТА КЛЯВЗУЛЯ І ЇЇ ОБОРОНА.

Плинкість вартости провідних валют зактуалізувала золоту клявзулю. Ця форма асекурації вартости не тільки в Америці перестала обовязувати, але і в Европі її іґнорують ті, що мають можливість скористати з обезцінення доляра чи фунта. В Англії, де принявся погляд, що не фунт упав у вартости, а подорожіли чужі гроші і девізи, в практиці паперовий фунт уважали рівним з фунтом золотим. Навіть суд I. і II. інстанції в одному випадку, де йшло про нереспектування золотої клявзулі, заявив, що „фунт є фунтом". Щойно Найвищий Суд, яким є Палата Льордів, станув у цій справі на іншому становищі (стільки паперових фунтів, скільки треба дати за умовлену кількість золотих фунтів). Цей присуд викликав в Англії велику сензацію. Варто зазначити, що „Асоціяція посідачів рух. вартостей" у Парижі разом з Союзом швайц. банків у Базилеї веде підготовку заснування спеціяльного комітету оборони клявзулі золота у вартісних паперах. Ця справа наболіла в усіх майже державах. І так прим. цілий ряд німецьких підприємств, як Круп, електричні Т-ва (Рейнсько-Вестфальське, Зах. Вестф.) тощо виміняють свої купони по вартости паперових долярів. Тільки комуни (Франкфурт, Берлін) заявляють, що амортизувати і процентуватимуть свої долярові позички по повній золотовій вартости. В Австрії справа долярових заграничних зобовязань і претенсій є темою багатьох статтей у пресі. Йде теж про те, як ставитись до золотої клявзулі в даних умовах.

В. Н-вич.

ВИБОРИ ПО НАШИХ МІСТАХ.

(Звідомлення з місць.)

ВИБОРИ В МИКУЛИНЦЯХ.

В містечку Микулинці, пов. Тернопіль, українці мимо своєї нечисленности і мимо занановання ціною двох мандатів до спільного бльоку до міських виборів пішли зі самостійною лістою. Управнених до голосування було 1800, з того жидів 1116, римо-католиків 421 і греко-катол. 264. При виборах віддано на польсько-жидівську лісту ч. 1 голосів 1019 — з чого неважних голосів 70, на українську лісту ч. 2 голосів 190, з чого неважних 2. До міської ради (12 радних) вибрано 7 поляків (між ними місцевого пароха, почтаря, судового офіціяла і коморника), 3 жидів (між ними адвоката д-ра Каца) і двох українців — адвоката Григорія Курпцу і лікаря д-ра Миколу Фуртака. Між жидами була велика боротьба і жидівські виборці взаїмно счеркували собі своїх кандидатів і всіх польських. З місця зорієнтувалися поляки на самому початку і на своїх картках счеркнули двох жидів, а що йшли масово і солідарно — то здобули замісць 3 аж 7 мандатів, а жиди внаслідок боротьби між собою стратили пять мандатів і замісць 8 мають тільки трьох радних. Якщо не було би боротьби між поляками і жидами та між самими жидами, українці могли здобути тільки один мандат, а здобули два. Слід зазначити згл. дуже високу участь наших виборців при голосуванні і повну солідарність. Крім одного випадку не було взагалі счеркування кандидатів, а серед кандидатів на радних не було тих екстратур як це було в с. Тернополі між українськими кандидатами.

Сумна дійсність, а як воно могло би і повинно бути.

Перед кількома днями зайшла я ділово до кравецької жіночої кооперативи „Труд". Розмова з панею Елею Олесницькою, нашою неврівняною не тільки фаховою, але також артистичною провідницею цієї жіночої установи, відкрила мені такі несподівані факти, що не можу перейти над ними до денного порядку і мушу поділитися ними зі шановними читачками.

Зараз після того, як перебрала фаховий і артистичний провід „Труду" п. Е. Олесницька, почав він у скорім, майже небувалім темпі, в наших відносинах, розвиватися. Наспіла така скількість замовлень, що повстала конечність заангажувати більше число фахових сил-кравчинь, які мусіли часами навіть ночами працювати, щоб виконати всі замовлення на час. Симпатики і провідниці „Труду" радувались незвичайно скорим розвитком своєї установи, а її провідниця бачила вже у своїх мріях „Труд" як могутню жіночу кооперативу, що дасть працю та істнування величезній скількости українських кравчинь, як у найкращих українських кооперативах. Таким чином причинився би „Труд" до зменшення безробіття.

Тимчасом початок шкільного року не приніс такої скількости замовлень як це було перед феріями. І постепенно спадає число замовлень, так, що є загроза редукції цінних сил, які мали заняття. Провідниця і ті самі прихильниці „Труду", які передтим стежили з радістю за його розвитком, почали доходити причин цього сумного явища. Від клієнток не почули ніяких нарікань на виконання робіт і всі тільки в суперлятивах висловилися про працю. Одни от пісіцький закид почули, який часто повторювався, а саме, що ціни „Труду" за виконані замовлення, є для пересічного числа наших жінок, за високі. Тут треба виснити цей помилковий погляд.

„Труд" виконує всякі роди робіт від найвибагливіших до найскромніших. Очевидно, що і ціни до них відповідно застосовані. „Труд" виконує якусь дрібну і скромнішу роботу чи зміну за ціну десять золотих, ба навіть і меншу, а за найскладніший фасон не жадає більше як середньо дорога кравчиня. На кожний випадок клієнтка повинна завсіди звернутись з повним довірям до провідниці „Труду" і виявити щиро свої побажання, яким управа піде назустріч. Тому невірний є погляд, що „Труд" має точну тарифу без огляду на рід і якість виконаної праці, не рахуючись з фінансовою спромогою даної клієнтки. Іде теж „Труд" дуже на руку своїм клієнткам з провінції, та виконує, маючи міру даної особи, фасони з одноразовою пробою або взагалі без проби. Це дуже велика полекша для наших українських пань з провінції, що можуть убратися у своїй кооперативі за розмірно низьку ціну.

Ця статтейка хоче розсіяти непорозуміння у відношенні до української жіночої кооперативи „Труд" та повинна зєднати цій установі клієнтелю для добра і розвитку нашої кравецької кооперативи.

І може не буде треба перехрещувати „Труд" та переконувати нашого загалу, що він не називався би так, якби треба вести його з таким великим трудом.

Д. В. Д.

—o—

Ювилей „Союзу Українських Купців".

Служба Божа в катедрі св. Юра. — Надзвичайні Заг. Збори „Союзу Українських Купців. — Іменування почесних членів Т-ва. — Вибір почесної президії. — Привіти. — Реферати. — Закінчення.

В 10-ліття іствування Союзу Українських Купців відбулися в понеділок 25. ц. м. святочні Загальні Збори того Товариства, попереджені Службою Божою в катедрі св. Юра, що її відправив *Преосв. Н. Будка*. На Службі Божій явилися численно члени Т-ва зі Львова і гості з провінції.

Друга частина свята відбулася в салі „Української Бесіди", де в год. 10. зібралися члени Т-ва і запрошені гості в числі понад сто осіб. Там при вступі вписувалися присутні у пропамятну книгу Т-ва і вбивали цвяшки в купецький смблєм.

Свято, себто Надзвичайні Загальні Збори Союзу Українських Купців відкрив голова Т-ва радн. Гр. Гануляк, який сказав: Наше 10-ліття — нібн дрібна подія, але у нас це велика річ. Ми йшли від малого до великого, ми стягали людей по одному і тут і в краю. Крім централі отворили ми поволі і наші філії, яких маємо в 10-ліття діво 10. Зареєстрованих членів СУК і його філій є до 2.000. Поза тим є ще багато українських купців незареєстрованих в СУК. Все те, що маємо, творили ми виключно власними силами і засобами, власною енергією і працею. Небагато здобуть ми маємо, але все таки це вже гарний початок у розбудові нашого третього стану. Опісля промовець привитав гостей: представників установ, У. П. Р. і преси.

З черги голова Т-ва пом'янув померших членів СУК: Романа Зубика, Евгена Мартинця і Михайла Самосія — всі три члени основники Союзу Українських Купців у Львові, Володимира Довгинича (Львів), д-ра Кирила Джулинського (Львів), Андрія Дейнеку (Львів), Луку Нагірного (Самбір), Івана Бориса (Перемишль), Степана Юркова (Заліщики). Присутні вшанували їх память повстанням з місць.

Опісля промовець отворив Надзвичайні Загальні Збори СУК з порядком нарад: Іменування почесних членів Т-ва (§ 10. статуту). На внесення Ради СУК. Збори вибрали *почесними членами Т-ва* отсих громадян: 1) митрополита Шептицького, 2) п. Олену Левицьку, 3) през. д-ра Костя Левицького, 4) радн. Миколу Заячківського, 5) д-ра Степана Федака, 6) дир. Дениса Корендя, 7) п. Станислава Лаврова. Після того голова і секретар Т-ва вручили їм артистичні грамоти, виконані відомим графіком п. Павлом Ковжуном. Збори витали акт вручення почесних грамот гучними оплесками.

Іменем відзначених грамотами громадян забрав слово през. *д-р Кость Левицький*, який сказав: Маю честь зложити щиру подяку від себе і всіх тих, котрих СУК зволив іменувати почесними членами. Ми всі прикладали до будови й розбудови українського купецького стану свої цеголки, але справа пішла аж тоді як слід, коли підросло молоде покоління, коли керму того руху взяли у свої руки ви, панове і пані. Вам треба подякувати, що не зважаючи на всі труднощі часу й обставин, зміцнили СУК і його філії на здорових і солідних засадах, чим причиняєтесь до закріплення нашого елементу по містах.

Опісля Збори вибрали *почесну президію* у складі: *Олена Левицька, дир. Михайло Лазорко, Іван Івашків зі Стрия і Стан. Лаврів*.

В дальшому представники установ складали *привіти*. Іменем Української Парляментарної Репрезентації промовив *посол д-р Степан Біляк*. Іменем Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання — ген. секретар п. *Володимир Целевич*. Від Центросоюзу промовив *дир О. Радловський*, від кооперативи „Торговельник" — студ. *Мих. Ковальчук*, від кооперативи „Будучність" у Тернополі — *д-р Брикович*, від редакції „Українського Міщанина" зі Станиславова — *п. Петро Самоверський*, від філії СУК у Стрию — *п. Іван Івашків*, від філії СУК у Станиславові — *п. Жаровський Феоь*. Письменні привіти надіслали: Т-во „Просвіта" у Львові, Народня Торговля, Маслосоюз, Міщанське Брацтво у Львові, редакція „Діла", Т-во „Дністер", Т-во „Карпатія", С. Т. „Україна", дирекція, співробітники і персонал „Бібльосу", Цех українських ремісників у Станиславові, Василь Свиш у Надвірній (голова тамошнього гуртка СУК), Іван Кметь, купець у Пакости (віршом). Всі привіти приймали присутні оплесками.

В дальшій частині ювилейних Зборів читали свої реферати: справник Т-ва п. *Дм. Конюх*: „Історія й розвиток СУК за 10 літ і намічення програми праці на майбутнє"; *д-р Р. Зубик*: „Історія українського купецтва від найдавніших часів"; посол *д-р Ст. Біляк*: „Значіння рідного промислу й торговлі для нації"; *інж. М. Творидло*: „Реклама в торговлі і промислі під сучасну пору"; *інж. В. Несторович*: „Купецькі книги в світлі податкових приписів і нового торговельного та карного закону".

Після рефератів, що своїм фаховим підходом і багатим змістом зацікавили аудиторію, відчитав голова ось такі резолюції Зїзду

РЕЗОЛЮЦІЇ.

Ювилейний Зїзд Українських Купців і Промисловців у Львові

1) стверджує з признанням розвиток укр. купецтва і пром. життя, та щораз більше заінтересування ним цілої української суспільности як доказ животности наших господарських сил.

2) Ювилейний Зїзд вважає конечністю ще більшого заінтересування суспільности цими питаннями й тому поручає Управі Союзу Купців занятися поширюванням фахової літератури, а зокрема поручає приступити до видавання фахового торгов.-пром. органу.

3) Ювилейний Зїзд закликає укр. купців і промисловців до масового обєднання у своїй становій організації, якою є Союз Купців.

4) Ювилейний Зїзд взиває до всебічного поширення виробів українського промислу так приватного, як і кооперативного, а зокрема звертає увагу купців по містах на те, що центральною закупною гуртівнею споживчих товарів є Народня Торговля.

5) Ювилейний Зїзд постановляє, щоби Виділ Союзу Купців з огляду на дотеперішню безпляновість у закладанні нових торг. підприємств виробив плян, на підставі котрого мають ся закладати ці підприємства як щодо бранж так і дільниць і щоби стався постійним інформатором та дорадником у цих справах.

6) Ювилейний Зїзд звертає увагу всім українським торговельним і промисловим підприємствам на конечність побільшення затрудненої у своїх підприємствах молоді для виховання більших кадрів наших фахових сил.

7) Ювилейний Зїзд стверджує конечність солідарної матеріяльної і моральної допомоги початкуючим підприємцям, тому поручає Виділові Союзу Купців виготовити проект допомогового фонду й приступити до його зреалізування.

8) Ювилейний Зїзд стверджує конечність належного вивінування Торговельно-Промислового Банку через масове вступлення в члени і складання до нього ощадностей.

9) Ювилейний Зїзд взиває С.У.К., щоби для оживлення діяльности нашого Купецького Банку постарався у компетентних державних чинників про дешевий кредит, з якого вже користають інші подібні організації.

Ці резолюції приняв Зїзд через акламацію.

Після спільної знимки відійшли члени Конгресу і запрошені гості на комерс до „Бітаміки". На почесному місці засіли Преосв. о. Никита Будка і о. прелат Леонтій Куницький. За столом бачили ми теж кількох чільніших світських громадян. У дружній гутірці, після кількох промов і тостів (голова Гануляк, Івахів зі Стрия, Добрянський і інші), закінчили купці своє ювилейне свято.

Успіхи „Просвіти" значаться успіхами на всіх ділянках нашого життя. Занепад „Просвіти" потягнув би за собою занепад усього нашого дорібку. Шануймо себе! Даймо матеріяльні засоби „Просвіті"!

КОРИНКИ

— **ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська 17. від 9—1 і від 3—6. НАСС.** 80¼ 2—4

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Магазин постелі Р. Джала,** Львів, Хорущина 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 524 26-100

— **Конфіската „Діла".** Число „Діла" з датою: понеділок 25. грудня ц. р. підпало конфіскаті за кілька рядків у передовій статті **„Перед Загальним Зїздом Рідної Школи".** Конфіската та прийшла аж у неділю рано (число те вийшло в суботу в ночі), так, що другий наклад могли ми видати щойно в понеділок передполуднем. Це вже 42-а конфіската нашого часопису в цьому році.

ГОСТИННИЦЯ — УНІОН!

— **Вистави театру ім. І. Тобілевича у Львові,** що мали великий моральний успіх, виявили одночасно повну байдужість нашого громадянства до нашої зразкової театральної трупи. Великі кошта найму дорогої салі „Театру Ріжнородностей" спричинили поважний дефіцит і наші артисти, що сподівались своїм побутом у Львові, бодай на кілька днів влекшити свою тяжку мандрівку, останками сил, утомлені фізично та морально, мусіли ратуватись позичкою, щоби покрити найнеобхідніші витрати. Виїзджають вони на провінцію з почуванням полекші, бо наше громадянство на провінції таки має більше зрозуміння для театру і вміє його підтримати без огляду на власну скруту. Наші чільніші громадяни гостять у себе артистів і цим стають їм дуже у пригоді. Після пяти вистав у Бродах, Театр ім. Тобілевича, вибирається до Золочева і Тернополя.

— **Коли будуть міські вибори у Львові?** Як зачувати з Варшави, вибори до міської ради у Львові відбудуться мабуть в місяці лютім. Проект окремого статуту для Львова, а також Варшави, Кракова, Познаня, Лодзі і Вильна виготовляють в міністерстві внутрішніх справ. Статут появиться шляхом президентського розпорядку.

— **Залізничі знижки для шкільної молоді.** Досі користають із залізничих знижок школи публичні або приватні з правом прилюдности. Лише молодь зі шкіл без права прилюдности і всякого рода приватних курсів не має тих знижок. Це безперечно велика кривда для неї, бо це також шкільна молодь. Не досить, що вже без її вини права її обмежені, але ще й відмовляється їй права користати зі шкільних знижок на залізницях. Компетентні чинники повинні усунути цю несправедливість. В цій спо-

сіб не лише дасться змогу доїзджати шкільній молоді всіх шкіл, отже і без права прилюдности, але одночасно збільшиться фреквенція на залізниці.

— **Еміграція до Палестини.** В місяці жовтні ц. р. прибуло до Палестини 4.572 іміґрантів, з того 4.449 жидів. 410 жидів приїхало в характері капіталістів, привозячи коло пів міліона фунтів.

— **Гостинець з Ворохти до Жабя.** На варшавських зборах у справі Гуцульщини станиславівський воєвода Ягодзінський повідомив, що між Ворохтою і Жабєм збудовано шосу на просторі 32 км. На ту ціль фонд праці призначив 250.000 зол. Решту коштів будови покрито з фондів самоврядної влади. Околичне населення перепрацювало 140.000 робучих днівок за доживлювання.

— **Тиф на Волині і Поліссі.** В селі Клешові шириться грізна пошесть плямистого тифу, якого жертвою стало досі 40 осіб. Санітарна влада влаштувала для хорих окремий шпиталь. Випадки тифу стверджено теж на Поліссі.

— **Львівська хроніка.** Арештовано Дмитра Жвавого, що на Краківській площі вирвав Розалії Росовській, селянці з Прус під Львовом, торбинку з грішми. — Така сама пригода сталася на пл. Сольських Анні Кивак зі Збоїск, якій львівський опришок Петро Гречин вирвав з рук калитку з грішми. Гречина арештовано. — Зі склепу Калісмана Оскара вкрали радіовий апарат вартости 1.500 зол. — К. Діямандові в Ринку вкрали ґардеробу вартости 1.600 зол.

— **Краєва хроніка.** В пивниці одного дому в Яслі вибух світильний газ і висадив цілий дім у повітря. Дві особи, тяжко ранені, відставлено в безнадійному стані до шпиталю.

— **Траґедія серед снігів.** Молоде подружа Влад. Бродний з жінкою Анною з Домаморича, пов. Тернопіль вертали вечором від родини зі села Довжанки пішки до дому. Був мороз і мело снігом, отже Бродний ослаб серед поля і не міг дальше йти. Жінка, бачучи, що він готов замерзнути, тягнула його якийсь час за руки, аж врешті сам ослабла. Рятуючи чоловіка перед смертю, вона лишила його на дорозі і побігла шукати в людей рятунку. По дорозі заблудила і вкінці впала знесилена у сніг під селом Довжанкою, звідки обоє вийшли. Аж наїхали саньми люди і знайшли її ледви живу. Коли її відтерли, почала благати з плачем, щоби йшли рятувати чоловіка. Люди поїхали на вказане місце, але знайшли вже тільки зимного трупа.

— **Здефравдували пів міліона зол.** у варшавському відділі міжнародного товариства спальних ваґонів. Ще торік приїхав до Варшави головний інспектор т-ва з Парижа і ствердив зловживання. Слідство тревало більше як рік і виявило, що зловживань допустилися інж. Франц Скребовський і касієр Волод. Бондровський. Дефравдації, що дійшли до суми пів міліона, тревали пів року й уходили безкарно, бо оба винуватці користувалися безмежним довірям і не були зовсім контрольовані. Слідство проти них скінчилось і незабаром розпічнеться сензаційний судовий процес.

— **Упертий винахідник.** Варшавський апеляційний суд розглядав справу оригінального винахідника, якогось Боцянського, що запропонував свого часу ПКО. на продаж свій винахід, який унеможливлював фальшування щадничих книжечок. Стрінувшись з відмовою, Боцянський прийшов до ПКО з фальшивою книжечкою, на яку виплатили йому гроші. Тоді він признався, що книжечка була сфальшована і гроші звернув. Каса потягнула його до судової відповідальности, однак суд його виправдав. Коли опісля ПКО дальше не хотіло купити його винаходу, Боцянський знову вибрав в однім почтовім уряді гроші на сфальшовану книжечку. І знову звернув одержані гроші, признаючись до фальшівництва. Тим разом окружний суд засудив його на рік вязниці. Справа оперлася об апеляційний суд, який відложив її, щоби наперед розслідити умовий стан упертого винахідника.

— **За недбальство в самоврядуванні.** Румунська влада розвязала повітову раду в Сторожинці на Буковині м. і. за те, що не перевела на час громадських обрахунків, не виготовила буджету і не постаралась вишутрувати повітові дороги. На місце ради встановлено комісію, зложену з 13 членів.

— **Що можливе в Америці?** Стейт Мериленд мав у себе неначе справжню війну. Ґовернор Ричі післав стейтове військо (міліцію), щоб арештувало винуватців самосуду над негром Армвудом 18. жовтня за душогубство. Стейтова міліція арештувала 5 осіб з 20 підозрілих і

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ.

З діяльности Тов. „Зоря“. Товариство „Зоря“ в Тернополі під проводом свого голови різьбаря Павла Качмарчука та при совісній співпраці членів виділу розвиває дальше свою діяльність. Перед двома місяцями відбулися ширші сходини зорян з рефератом посла д-ра Степана Барана про практичні цілі Товариства на найближчу будучність. Тоді рішено підтримати розвій місцевої доповняючої ремісничої школи „Рідної Школи“ приєднанням для неї учнів та збирати фонди на основання бурси для української ремісничої молоді, що вже вводиться в життя. В пятницю 22. грудня ц. р. заходом зорян відбулася в год. пів до шестої рано в парохіяльній церкві традиційна торжественна Служба Божа на інтенцію розвою „Зорі“, котру відправив о. крилошанин Вол. Громницький в асисті дияконів і він виголосив відповідну проповідь, загріваючи зорян до дальшої праці для добра нашого народу під християнським прапором. Співав хор Т-ва „Поділля“, а в часі богослуження пригравала дута орхестра Т-ва „Міщанське Братство“. Заходом „Зорі“ виставлено в неділю 24. грудня ц. р. у великій відновленій салі „Міщанського Братства“ (головна заслуга у цьому голови „Міщанського Братства“, будівничого Андрія Фалендиша) гуртком аматорів песу „Соколики“. Чистий дохід з цієї вистави призначено на основання бурси для української ремісничої молоді в Тернополі.

МОНАСТИРИСЬКА.

Вистава „Сатани“. Аматорський гурток місцевої „Просвіти“ відограв дня 17. грудня ц. р. виставу п. з. „Сатана“ (іст. драма на 4 дії з часів українських визвольних змагань з більшовиками), інсценізації Н. Рибака. Вистава пройшла з повним моральним успіхом. П. К. Чайківська вивязалася з ролі отамана повстанців знаменито, М. Лясковичівна як більшовичка була дуже добра, Н. Рибак — комісар, З. Новицький — український дідич, Ман. Рибак — адютант. К. Вовчук — четар У. Г. А., Із. Рибак — нім. старшина і інші — всі грали бездоганно. Драма представила публиці змагання для оборони України перед червоною Москвою і зробила на присутніх сильне враження. Дивно тільки, що управа „Народнього Дому“ не хотіла відчинити у вечір театральної салі, так, що багато публики вернулося домів.

Академія в честь Мазепи у Красієві. Того самого дня відбулася заходом аматор. гуртка читальні „Просвіти“ в Красієві академія в честь гетьмана І. Мазепи. Багато труду вложив у це гурток, зокрема ж його провідник п. Ст. Кухар, бо в програму входило аж 17 точок деклямацій і хоральних, а на закінчення вистава „Давно те діялось“. Обширний реферат про гетьмана Мазепу виголосив радн. Осип Мисевич, адвокат з Монастириськ, вступне слово — о. Тимин, парох Красієва.

Гість.

ВІДГУКИ ДНЯ.

До братів з твердим знаком.

Братя во Володимирі, Ярославі, Романі і Данилі, діти одної матери — Галичини, а за тим і Руси. До вас нині моє слово з огляду на ваш зїзд у Львові.

Чого ви хочете — далебі не розчовпаю!

Кажете: одна Русь! — Гаразд. Але чому не київська, а суздальська, чи московська?

Кажете: триєдина! — Гаразд. Але чому більше „єдина“, як „три“?

Невжеж вам лекше говорити мовою Шуйського, ніж Хмельницького, любіше співати „частушкі“, ніж коломийки, танцювати „камарінскую“, ніж козачка?

Ви нас уважаєте сепаратистами у відношенні до Росії, ми вас у відношенні до України, а на ділі ріжниця та, що ми не хочемо признати українців за вітку російського народу, а ви не годитеся, що москалі осібний нарід.

Погодімся на одно: великороси вітка українського народу і повинні приняти нашу мову за літературну.

В тім напрямі треба працювати, бо це більше історично обосноване, як наш перехід на російську мову.

Коли наші предки кольонізували північні ліси — ані в гадці не мали, що еміґранти будуть диктувати тим, які лишилися в старім краю. Так само не припускали, що їхня змінена мова схоче запанувати над мовою ясного, богатого і культурного півдня.

Не думали, а так сталося. Щасливіші вони були в своїх темних борах, далеких землях зі зміненою натурою. Вміли краще слухати: часом чужих, а все своїх і тому виграли. Твердий хребет старих русичів ломив неодин наїздник, веселі, богаті землі манили весело око голодного сусіда і тому ми маємо... дві думки щодо нашої ролі, походження і будучности.

Але „горі імієм сердця“.

Вже недалекий той час, коли буде тільки одна думка, що опанує нас усіх і дасть добрі наслідки.

Тримаймося твердо свого, південного, а старого як старий єсть Київ золотобаний. А кольоністи як хочуть — або нехай пристають до нас, або нехай творять чи продовжують створене своє власне.

Не боронім їм, але й не пхаймося до них!

Галактіон Чіпка.

З листів до Редакції.

ПРОТИ ОСОБИСТИХ НАКЛЕПІВ.

Високоповажаний Пане Редакторе.

У часописі „Нова Зоря“ появилися наклепи на мою особу. Я вислав до Редакції „Нової Зорі“ листа з виясненнями, але Редакція мого листа досі не опублікувала. Тому прошу Вас дуже в інтересі правди і загально громадському інтересі опублікувати на сторінках „Діла“ відпис мого листа до „Нової Зорі“. Дякуючи Вам заздалегідь за ласкаву прислугу прошу приняти

вислови правдивого поважання

Я. Макогін.

ЛИСТ ДО „НОВОЇ ЗОРІ“.

Високоповажаний Пане Редакторе.

Париж, 25. листопада 1933.

З засади не відповідаю на особисті наклепи в часописах. Але тому, що в „Новій Зорі“ з дня 16. л. м. (ч. 87, ст. 6. стаття „Необережне потягнення“) порушена справа громадської ваги, дозвольте Пане Редакторе, що зверну увагу на те, що Вас хтось мильно поінформував.

Я ніколи не підписував ані не висилав сам, чи спільно з кимсь другим, письм до Союзу Народів, чи це в моїм імені, чи в імені Українського Бюра в Льондоні, чи Женеві, бо я є приватною особою, від нікого не мав до цього мандату і не уважав себе компетентним цього робити.

Оскільки знаю, не підписували ані не висилали жадних листів і Українські Бюра, бо до цього були покликані особи уповноважнені українським громадянством. Тому — Ваші висновки про „Необережні потягнення“, необережні хіба тим, що Редакція необережно містить непровірені вістки.

Ваші закиди мого „більшовизму“ мушу уважати за несмачний жарт, який Ви. Шан. Пане Редакторе, пускаєте в світ на підставі подібних непровірених наклепів. Коли будете настоювати на своєму твердженню, буду мусів відповісти на них доказами в пресі.

Остаю з належною пошаною, —*Я. Макогін.*

…мнула в арешті в Принсес Ен, Мериленд. Це …ю гасло до бунту в Принсес Ен і в сусіднім …лизбері. Зібралася кількатисячна юрба, щоби …звольнити арештованих. Війська було всього …00 проти 3.000 народу. Воно стало боронитися …зліними бомбами. Але це було іскрою до вибуху війни. Люди попали в шал і кричали дикими голосами, яким правом військо має приходити на їх вулиці і кидати бомби на нарід. Стали закидати військо камінням, цеглами, чим попало. Тимчасом військо нишком взяло арештованих і вивезли бічними дверми та далі завезли їх до Болтимор. Нараз збунтовані пригнали пожарним возом, прикрутили гидрант і пустили сильну струю води на вояків. Вода клала їх до землі і вони втікли до будинку. Юрба шаліла далі і мстилася на репортерах газет. Били їх, розбивали їм фотографічні апарати, розбивали і перевертали автомобілі. Аж під вечір юрба трохи прийшла до рівноваги і розійшлася до дому, кленучи говернора Ричі.

— **Ріжні вістки.** В Лодзі застрілився в трамваї припадково поліцай Адам Садурський, орудуючи необережно службовим револьвером. — В баварській місцевости Нойштадт у фабриці лязьок був вибух, що знищив 3-поверховий будинок. — У Варшаві арештовано почтового контрольора Антона Делюша, що присвоював собі почтові перекази, які листоноші звертали почті, не заставши адресата дома.

— **Причини ворожнечі до Даляй Лями.** Як ми вже повідомляли, англійська преса принесла звістку, що в Тибеті йдуть чутки про те, що Даляй Ляму отруїли священики. Тибетанці вважали його реінкарнацією Будди. Він був сином бідного селянина. Ще як дитину вибрали його ченці наслідком довгих молитв, релігійного обявлення й астрольогічних обчислень, що потверджували факт, якто безсмертна душа Будди вселилась у тіло цієї дитини. Тибетанському Даляй Лямі підлягає величезна армія духовників; він є власником дорогоцінностей, збираних тисячеліттям і його слова необхідні та святі для кожного тибетанця. Покійний Даляй Ляма виховувався на заході і засвоїв собі европейську культуру. Це було причиною ворожнечі його духовників супроти нього. Він обїздив автом увесь Тибет, хоча давніше автом взагалі не вільно було віздити, у своїй палаті мав телефон і користувався часто телеграфом. Млинки до молитви, необхідні для тибетанських ченців, він спровадив з чужини і вони крутились тепер уже не руками або водою, а електрикою. Це було теж причиною великого обурення між ченцями. Досі невідомо, чи покійний духовний володар Тибету не залишив заповіту, хто має бути його наслідником.

—o—

З театру.

Театр ім. Тобілевича: „СОНЦЕ РУЇНИ“, трагедія на 5 дій В. Пачовського.

Кільканацять літ не бачили у Львові цієї песи; що кільканацять літ кожна песа має нову авдиторію, отже можна було гадати, що і на Пачовського трагедію прийдуть поглянути ті, що її не бачили. Наш театр виставив її тільки під напором загальних настроїв; наша публика, головно на провінції, відчуває потребу патріотичних, захопливих пес. Перерібки з повістей Лепкого „Мотря“ і „Батурин“ мали великий успіх.

„Сонце руїни“ 21 літ тому вдарило саме в ту струну, якої звуки нині оживають. Ця песа тим ріжна від популярних народніх і подібних Грінченка або Тобілевича, що має деякі впливи польського романтичного театру. Вона побудована головно на ширшій ідеольогічній основі і змагається з кількома супротивними проблемами, що їх важко вмістити в рямці одного вечора. Може глядачі звернули вчора увагу на характеристичну подробицю: дві зручніше, з погляду технічного, складені песи на підставі трильогії Лепкого повторювали мотиви використані Пачовським, теж уже неоригінальні. Дорошенко вагається, кого вибрати з двох союзників, і зазнає такої самої невдачі, як Мазепа. Оба вони мають суперника у чурі. Мотря, зовсім так само як Прися, стає чимсь у ролі Кассандри: обі йдуть у манастир. Дорошенкові, як і Мазепі, старий дідуган, що є символом народньої маси, додає сили і ворожить долю. Та найголовніша спільна риса тих пес це роля найближчої дружини обох гетьманів; ці козацькі старшини появляються кілька разів на сцені і заступають грецький хор; коли треба тільки піднести настрій вони зараз присягають і погрожують воріженькам.

Найбільша прикмета песи Пачовського гостро зарисовані діеві особи, з яких кожна має власне обличчя; всі вони енергійні, сильні та завзяті, в доброму та злому. Друга її прикмета — чиста народня мова, що часто (може і за часто) користується словами народніх дум і приповідок. III-а дія, що є кульмінаційною точкою песи, найкращий доказ, що автор має справжній сценічний нерв і вміє, коли треба, стати поетом. Розмова Дорошенка з жінкою іскриться перлами поезії.

Песа Пачовського така обємиста, що можна з неї зробити дві, а що важніше: є з чого вирізувати сцени. Це навіть необхідне. Вже і так скорочена ще томить нас своєю 4-годинною виставою. Промови гетьманів і полковників занадто нагадують нам наші політично-програмові тиради та статті і не слід ними псувати наскрізь драматичної основи трагедії, що має кілька могутніх креацій. Сам автор напевно нині з перспективи 20-літнього досвіду добачує свої недостачі, які для сцени може легко виправити.

Виставив наш театр песу як міг найкраще. Бенцаль у ролі Дорошенка мав свою велику креацію; Й. Стадник як митрополит Тукальський був просто незрівняний; усі мусіли звернути увагу на дві малі сцени з дідом, відтвореним прегарно Кривицьким, що рідко коли виступає, з огляду на інші обовязки; Кривицька дала клясично трагічну постать, — навіть у тій сцені, де автор піддав під вплив безсмертної Офелії, не була вона банальна у важкій ролі; дуже добрим Лучком був Кулла, мамою Дорошенка Совачева, Лизогубом — Тимченко, прегарними типами Сірком — Рубчак і московським послом Яковлів, зовсім добрими Теплий у ролі Безрідного, Данчак як турецький посол, Мусій як московський посол і в ролях полковників: Фелик, Старицький, Когут і Гулак. Дебютувала з великим успіхом наймолодша 12-літня донька Й. і С. Стадників — Соня Стадниківна; колись здобуде рекорд молодости своїм 25-літнім ювилеєм!

Львівська публика не виповнила салі; але нею не можна міряти настроїв у краю; після успіхів „Мотрі“ та „Батурина“ песа Пачовського може втриматись так само довго у репертуарі.

м. р.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 26. XII. год. 3.30 поп. „Фрайляйн Доктор“.

Вівторок, 26. XII. год. 7.30 веч. „Гроші то не все“.

Середа, 27. XII. год. 7.30 веч. „Гроші то не все“.

Театр Ріжнородностей.

Вівторок, 26. XII. год. 3.30 поп. „Ватерльо“.

Вівторок, 26. XII. год. 7.30 веч. „Стефек“.

Український Театр ім. Тобілевича.

БРОДИ: 27. 12. Батурин; 28. 12. Пепіна, 29. 12. Цілунок перед зеркалом; 30. 12. Фраскіта. 31. 12. Мотря

Кіна.

АДРІЯ: „В путах зрадників“, „Фліп і Флеп як усмирителі“.

АПОЛЬО: „Присуд життя“, „Не дамо землі“.

АТЛЯНТИК: „Забавка“.

ВАНДА: „Облава в Парижі“.

КАСІНО: „Брат діявола“, Льорель і Гарді.

КОПЕРНИК: „Роскішні турботи“ Моріс Шевальє.

КОЛІСЕЙ: „В тіні хреста“, вертеп: „Під ялинкою“.

МАРУСЕНЬКА: „Роскішні турботи“ Моріс Шевальє.

МІРАЖ: „Спів, цілунок, дівчина“.

МУЗА: „Син Індії“ Рамон Новаро.

ПАЛЯС: „Прокуратор“ (Алісія Горв).

ПАН: „С. О. С.“ — Ледяна гора.

ПАСАЖ: „Бандит детектив“ (Кен Мейнард) і додатки.

ХИМЕРА: „Король циганів“.

СТИЛЕВЕ: „Чанду“, ревія: „Коли зорі світять“.

УТІХА: „Кохання та пімста донського козака“ з Ів. Мозжухіном.

Закордонне радіо.

Вівторок, 26. грудня 1933.

Відень (517,2) 19.00 Радіопопурі Легара; **Братислава** (279,3) 16.00 Концерт; **Мор. Острава** (263,8) 12.15 Легка музика; **Прага** (488,6) 10.00 Словацькі пісні, 20.05 Концерт; **Париж** (1725) 21.00 „Веселі кумоньки з Віндсору“ песа Шекспіра; **Атльона** (413) 20.30, 21.45 Спів; **Білгород** (430,4) 17.00 Пісоньки; **Ковно** (1935) 19.30 „Гражина“ оп. Карнавіціюса (трансм. з держ. опери); **Гайльсберґ** (276,5) 11.00 Коляди европ. народів, 18.00 Весела програма, 21.20 Муз. казки; **Лайпціґ** (389,6) 11.00 Камер. музика; **Мінхен** (533) 17.40 Спів, 18.20 Нар. пісоньки; **Мілякер** (360,6) 15.00 „Ганс ім Глік“ казка для дітей; **Букарешт** (394,2) 20.45 Пісоньки; **Сотенс** (403,8) 20.30 „Чар вальса“ оп. Й. Штравса; **Будапешт** (550,5) 23.30 Циг. музика; **Міляно** (331,5) 20.40 „I Гранатієрі“ оп. Валенте; **Рим** (441,2) 13.30 Концерт Гасп. Касадо.

Середа, 27. грудня 1933.

Відень (517,2) 11.30 Концерт; **Братислава** (279,3) 12.35 Концерт; **Париж** (1725) 21.45 Симф. концерт; **Білгород** (430,4) 16.30 Пісоньки; **Рига** (525) 19.05 „Баль у Савої“ оп. Абрагама; **Берлін** (419) 20.05 Сучасна музика; **Мінхен** (533) 17.50 Концерт; **Букарешт** (394,2) 17.00 Музика; **Стокгольм** (435,4) 20.00 „Кармен“ оп. Бізета; **Будапешт** (550,5) 22.00 Циг. музика; **Міляно** (331,5) 17.10 Спів; **Рим** (441,2) 20.10 Дуети, 21.00 Опера.

Львівське радіо.

Вівторок, 26. грудня 1933.

9.00—9.54 Раншня авдиція; 12.10 Метеорольог. вістки; 12.15 Концерт (музика, спів); 14.00 Справа льону; 14.15 Пісні й музика (з грамофону); 15.00 Користуймося ледом у сільському господарстві; 15.20 Орхестра; 16.00 Для дітей „Ісусова Ялинка“; 16.30 Славні артисти (з грамофону); 16.45 „Біла Марта“ чеська новеля Дурпиха; 17.00 „На зимових ловах у середущому Сіямі“; 17.15 Концерт коляд (музика, спів); 18.00 Вертеп (авд.); 18.40 Концерт; 19.00 Фейл. „Львівський волоцюга“; 19.10 Всячина; 19.30 Танці (з грамофону); 19.45 Фейлетон; 20.00 Трансм. з Варшави „Баль у Савої“ оп. Абрагама, в перерві Спортові вістки; 23.05 Танкова музика.

Середа, 27. грудня 1933.

7.00—7.55 Раншня авдиція; 12.05 Англійські пісоньки (грамофон); 12.38 Штравсові вальси (грамофон); 15.25 Збіжева біржа; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Інструментальна музика (грамофон); 15.50 Спів; 16.10 Для дітей „Зима“, „Нещастя Франі“ (Б. Герца); 16.35 Пісоньки (грамофон); 17.10 Камеральний концерт; 18.20 Легка музика; 18.50 Балачка про Симф. концерт; 19.06 Всячина; 19.25 Фейл. „Книжкові драми“; 19.40 Спортові вістки; 20.00 Легка музика; 21.15 Спів (Бандровська-Турська); 22.00 Відчит есперанто „Самопоміч сліпих“; 22.20, 23.05 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Замість святочних побажань з приводу Різдва Христового зложили П-во Малицькі й Шляхтинець 10 зол. на Р. Школу.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.